45 ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 163 Կ. ՊՈԼԻՍ 29 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 11 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1901 30 ՐԷՃԷՊ 1319 — 29 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1317 ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ

10 ՓԱՐԱ

ՄԱՆԶՈՒՄԷ Ի ԷՖԿԻԱՐ

10 ՓԱՐԱ

ԱԶԳԱՅԻՆԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ — ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ — ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

MANZOUMÉ-I-EFKIAR
JOURNAL ARMÉNIEN
QUOTIDIEN, POLITIQUE, FINANCIER ET LITTÉRAIRE
Directeur-Propriétaire
OHANNÈS F. KAÏSÉRIAN
38, Grand' rue de la S. Porte, 38
Constantinople

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԿԱՅՍԷՐԵԱՆ
Առ որ կ'ուղղուին ամէն տեսակ գրութիւններ։

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Պազը Ալի հասսէսի, 38

Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ ետ չեն տրուիր։

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	Տարեկան	Վեցամսեայ
Պոլսոյ համար	80 ղր.	50
Գաւառներու համար	108 ղր.	60

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 ղրուշ։
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ։

منظومهٔ افکار
صاحب امتیاز و مدیر مسئولی
اوحانس فرید قیصریان
مطبعه و اداره خانه سی
باب عالی جوارنده ۳۸ نومرولو داره عمومیه

ՄԿՐՏԻՉ ՊԷՆՏԷՐԵԱՆ

ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԷՏԸ

Մեր մէջ մարդն է որ կը պանծացնէ հանճարները, կը պատկերացնէ տաղանդները և կը ցոլացնէ արժանիքները. օրուան խօսակցութեան նիւթ դարձած է անուանի փորագրիչ Պէնտէրեանի ննջակնկալ մահը, ամէն կողմէ կը լսուի դրուատիք իր կարողութեան և նրբին ճաշակի մասին. Բարիզի Դարամուտի արուեստանդէսին՝ Էյֆէլ Շանինեռու, Շապանեաններու, Բաշինջաղեաններու անունները հռչակուած ատեն մուցուած էր Պէնտէրեանը, որուն միակ յանցանքը մեկուսացած ապրիլն էր։ Բայց ինք շատ քաջալերիչներ թողած է մտքին մէջ անոնց որ այցելած են իրեն, անուշտ արուեստասէրներ։

Դպրոցականներն ինչ փափաքով կը թղթատեն կամ կը լսեն գրականութեան և արուեստի հատորներ, Ըսէք ինծի, ո՞վ ձենէ կարդաց Դէնի Ամէլ. էրմանոնվիլեան գոմոնիէնը և չմանդաւառեցաւ, ո՞վ ձենէ թողսիլի և Դէնի արուեստի գիտական ուսումնասիրութեանց գրական հաճոյքով չի տեղեկացաւ։

Մեր փնտռած ու գտած արուեստագէտը ո՞վ էր, գիտէ՞ք. — Պէնտէրեանը։

Եէնի Մահալէի բարձունքը, ծովահայաց տան մը մէջ կ'ապրէր փիլիսոփայի կեանքը. ինք իր յատուկ ճաշակն ունէր, որուն համեմատ յարդարած էր խցիկը։ Արուեստի կատարեալ տաճարիկ մը էր այն, և մեղի համար ուխտի պէս բան մը դարձած էր երթալ հոն։

Պատերն ամբողջ գրաւուած էին խաւաքարտեայ քանդակներով. Կապիտոլեան վէնիսը կը ժպտէր Աթենասին, Սաֆոն՝ Թալիային. աչքին առջեւ էին Շէքսպիրի, Կէօթէի և Շիլլէրի դէմքերը կիսանդրիներէ լուսանկարուած. ճիշտ իր դիմացը կախած էր Միքէլ-Անճէլոյի և Բաֆայէլի գլուխ-գործոցներու ընդօրինակութիւնները. իր աշխատութեան սեղանը հնութեանց փոքր թանգարան մըն էր, պղնձէ նարթ ու բարձր քանդակներ, դից ու դիցուհւոյ կաւէ զբաղուններ, բիւզանդեան և հռոմէական դրամներ գուրգուրալի ձեռքով մը դասաւորուած էին հոն, վերջապէս իր բոլոր հաւաքածոյին մէջ գերանուրը ճաշակը կը փայլէր։

Պէնտէրեան դասաւորման իր եղանակին ա՛նքան հաւնած էր որ ոչ ոքի կը թոյլատրէր փոփոխում մը մտցնել անոր մէջ. արդէն իր նուիրական առարկաներուն դպչիլն իսկ սրբապղծութիւն կը համարէր։

Միշտ հեռացաւ ընկերութենէն գործին հետ առանձին մնալու փափաքով, ճշմարիտ արուեստագէտի մը անճառ դժայանքներուն անձնատուր՝ երբեք չաղարտեց իր կոյս ճաշակը։ Սովորական մարդոց տափակ կեանքն ատեց և անոնց հետ չշփուեցաւ իր արուեստին վեհութիւնը պահելու համար։ Անցեալին ո՛րքան ուժգին կապուեցաւ այնքան բարձ, ացաւ արուեստին մէջ. խոլ սիրով մը սիրեց գեղեցիկն ու գեղարուեստը, գրականութիւնն ու երաժշտութիւնը։

Կ'արժէր դիտել զինք իր աշխատութեան ժամանակ, մերթ կը նայէր ըզմայլուն Բիւզէնի դաշտանկարներուն, և զգլխած կ'սկսէր գործել՝ իր տաղանդէն սքանչելի հետք մը թողլու համար թանկագին քարին վրայ, մերթ յոգնած պահ մը կը դադրէր գործելէ և արուեստագիտական բացուածքով մը ձախը դրուած իր ամենասիրելի Սեւտարանին, Հոմերոսի Իլիականին, ամ Վիրգիլիոսի Ենէականին ընդհատ ընթերցումը կը շարունակէր մէջ ընդմէջ երգ ի բերան իր հպարտ նայուածքը յառելով ծովուն սեւեռուն, վարը Վոսփորը գեղանի կոյսի մը նազանքով իրեն կը ծիծաղէր ծփուն։ Պէնտէրեան իր գերազրգիռ յափշտակութեան մէջ հանճարի մերձեցող իր տաղանդին ստեղծումները կը դրուագէր գերազանցօրէն ազամանդին, յակինթին կամ տպազիոնին վրայ։

Ամէն արուեստագէտ իր ժամերն ունի։ Պէնտէրեան իր որոշ ժամերուն այնպիսի հրաշակերտներ արտադրեց, որոնց վրայ ինքն իսկ հիացաւ՝ միայն այդ ժամերուն ուրախացաւ, անոնցմէ դուրս՝ տխուր էր։ Իր բարձր գաւառանքն եղաւ, «Արուսոր արուեստին համար»։ Ահա թէ ինչո՛ւ հարստութիւն չդիզեց։ Արդէն ճշմարիտ արուեստագէտն այն չէ՞ որ կը տաքնայ արուեստին սիրովը քան չահու գաղափարով։

Իր հաղուագիւտ գործերուն մէջ կ'միշտակուին մանէէրի քարի վրայ փորագրուած գեղանիւս Թուղրան, Թաքթաքեան Ներսէս Պաարիարքներու, Ս. Պարիարքին, Աբրահամ փաշային մասանեաց բանուած քարերը։

Պէնտէրեան նաեւ անուշ մտերմութիւն մը ունէր, իր սիրած անձերուն անկեղծօրէն կ'բանար իր սիրտը. առատ քաղցր խօսող մըն էր պարապ վայրկեաններուն. իր անուշիմներուն թե ուրիշ կուսար և ընտիր մտերմէպերով կը համեմէր զանոնք. չատ կը զուարթանար, երբ գիւտ մը ընէր կամ յաջող սրամտութիւն մը։ Խօսուածքին մէջ ալ խկատպութեան դրոյմը կը նշմարուէր, ինչպէս արուեստին մէջ. ունկնդիրը կ'կախուէր իր շրթունքներէն, երբ հաւասարապէս հիացում կը յայտներէր զրական ու արուեստի վարպետներու մասին. եթէ չէր կրնար վարժ և սահուն գրչով բանաստեղծին պէս ձայն ու մրմունջ տալ ալիքներուն, խոկանք ծովուն, չէր կրնար Այվազովսքիի վրձինով հրդեհուած արշալոյսը նկարել կամ Կէօթէի նման բնութեան քերթուածն յօրինել, սակայն բանաստեղծն էր իր արուեստին, որուն մէջ սուզած էր իր միտքն ու սիրտը, իր բովանդակ կեանքը, որուն նրբութիւնները բացատրած ատեն թրթռուն եւեւէջ մը կ'առնէր իր ձայնը։

Պէնտէրեան զգայուն անձի մըն ալ համբաւը կ'վայելէր. աղքատին համար արցունքը միշտ պատրաստ էր աչքին մէջ. համակ սիրտ, համակ զգացում կ'կարէր թշուառ ընտանիքներու հանդէպ, որոնց կ'օգնէր ստէպ փիներներուն նեցուկն էր բոլորանուէր։

Այսպէս սիրեց միշտ բարին, միշտ վսեմը, միշտ բարձրը լուռ և անչլուկ։

Աւելորդ չէ դիտել տալ թէ արուեստի զանազան սեռերու մէջ հաւասայապէս չի յաջողիր արուեստագէտ մը. ճաշակի տեսակներ կան, իւրաքանչիւր արուեստագէտ հակում ցոյց կուտայ որոշ ճիւղի մը։ Պէնտէրեան ազամանդի փորագրութեան մէջ վարպետ մը եղաւ, ինչպէս իր ազգականներէն Բեռովբէ Թուլումպաճեան և Արմենակ Մարգարեան վարպետ են փայլուն փորագրութեան մէջ։

Պէնտէրեանի թերարին էր էր արուեստը, իր խցիկը՝ անոր սրբարանը. ա՜հ, ա՜հ, այդ խցիկը որ իր քնակարանը, աղօթարանը, աշխատանոցը, ներշնչարանը, ճաշարանն ու ննջարանն եղաւ միանգամայն։

Իր միակ խուչան էր գերազանցել իր արուեստին մէջ, զայն հետապնդեց համբերատար, զայն ձեռք բերաւ և անոր փարեցաւ ինքնամոռաց։ Երբէք չկորսնցուց իր բարձրութիւնը։

Մինչև վերջ ապրեցաւ արուեստին պաշտանքով։

Պէնտէրեան իր մտնուամբ զգալի բաց մը կը թողու հայ արուեստագիտութեան մէջ, բուն արուեստին նրբութեան մէկը չհասաւ, անոր գաղտնիքն իրեն հետ տարաւ, իբրև անմահ ցիշատակ միայն կարող ու նշանաւոր արուեստագէտի մը փառքն ու պատիւը թողլով ետեւին։

Համբոյր մը իր չիրմին։

ՎԱՐԴ

ԱԴԱՄԱՆԴԵԱՅ ՄԱՏԱՆԻՆ

Խորագիր մը կ'ուզէի ընտրել, որ ըլլար տարբեր ու սովորականէն շատ տարբեր, ու ընտրեցի ադամանդեայ մատանին. վերջապէս ադամանդ կայ խնդրոյն մէջ, սուզ բան մը, շառու վերարերեալ առարկայ մը։ Ու մարդ միշտ պատրաստ է հետաքրքրուիլ շահով։

Զուզեցի ընտրել նիւթ մը որ կիներու կեանքը պրպտէ, չուզեցի որ անկ, մէկ գէշ բարք մը պարզեմ ծանօթ կեանքի սովորական հարցերու տակ։ Զուզեցի ընել ատանք, որովհետեւ սովորական դարձած, ծամծմուած փտած նիւթեր են ամէնքն ալ։

Բայց նորէն չուզելով իսկ միտքս գրաւեց քանի մը օր առաջ լսած խօսակցութիւնս, որուն ակամայ ներկայ գտնուած էի ու հիմայ համառօտ պիտի նկարագրեմ ասիկա. երեկոյթէ վերադարձող խումբ մը մանկամարդ աղջիկներ էին անուշ զրոյցնդէ մէկ քանին ալ ասոնք աղջիկներ, բայց ամէնքը նոյն գաղափարներով լեցուն գլուխներ կը կրէին իրենց իրանին վրայ։ Եւանդաւ խօսակցութեան մը բռնուած էին որ երեւնի կ'ընդհատուէր լեցուն խնդուածքի քրքիջներով։ Խնդրոյ նիւթ ըրած էին երեկոյթի աղջիկները, մանկամարդ կիները, երիտասարդները, ասոնց ամէնուն արդուզարդը, շարժուձեւը, խօսուածքը, նայուածքը ու քալուածքը, սակայն այս ամէնուն մէջ միայն երկու սեռ ձերերը անկիւն մը չէին գրաւած։

Ինչպէս ըսի արդէն, խօսակցութեան նիւթ եղած էին բացակայ աղջիկները, միշտ քաջալերելի ենթակայ երիտասարդները նուազ բարերաղդ էին այդ մասին։ Թէ այն ինչ օրիորդը բաց տէքօլթէ մը ըրած էր թէ այնինչը անճաշակ փունջ մը կը կրէր կուրծքին վրայ, թէ այս ինչին վարդագոյն շըրջազգեստը երբէք, երբէք չէր վայելած իրեն, թէ ուրիշ մը սեւ հագած էր որ կը նմանէր խաւար գիշերուան մը ամպոտ երկնքին, և ուրիշ մըն ալ կապոյտ հագնելով փորձած էր նմանիլ միոզօթիսին, բայց չատ ագեղ եղած էր, և տակաւին այն ինչերու անգին շղթայէ մը հետ կուգայ օր. Հրանոյշին մատանին որ երեկոյթին մէջ ամենուն հիացում առթած էր։

Ահա հոս կ'սկսի բուն խնդրանքը։ Մէկը մատանիին արժանիքը կը գնահատէ, անոր նրբութեան, ադամանդներու ձեւին վրայ ճառ խօսելով, ուրիշ մը, քանի մը հարիւր ոսկի արժէքը կ'ըսէ, մէկն ալ հակառակը կը պնդէ, և վերջապէս համաձայնեցան ընդունելու թէ՝ մատանին գէշ չէր, բայց ձեռքերը, օհ ձեռքերը Աստուած իմ բացագանչեցին ամէնքը մէկ, սեւ ու կոշտ մորթ մը, կաշի պէս հատ, ճիշդ նման սպասուհիի ձեռքերու։

Ու մատանիի անագին վէճէն եռք կարգաւ, փեղոյրը, ժանեակը, ժապաւէնը, ամէնքն ալ իրենց խոշոր բաժինները ունեցան այդ օրիորդներու խօսակցութեան մէջ։ Ահա մեր աղջիկներու մէկ գեղեցիկ, չըսելու համար էն ագեղ բարքը՝ Ֆէֆէ։

Ինչու երեկոյթէ վերադարձին չէին զբաղեր, անոր կազմակերպութեան, անոր մէջ գտնուած զբօսանքներու ու տեղի ունեցած խօսակցութիւններու քննադատութեամբ, ինչո՞ւ չէին ըսեր թէ ՝ծ՞ր զբօսանքները կրնային աւելի հաճելի ու հրճանգիչ ըլլալ, ինչպէս այս կարծիքներու փոխանակութիւնը չէր ըլլար անոնց մէջ ու վայրկենական խօսակցութեան նիւթ ըրած էին, ժանեակը, ժապաւէնը, փեղոյրը ու մատանին։

Ինչո՞ւ։

Որովհետեւ իրենց մանկութենէն այդ տեսած են, որովհետեւ կենդանի պատկերներ միշտ ունին աչքերնուն առջեւ, որովհետեւ մայրերը ջամբած կաթերնուն հետ, կուտան նաեւ անոնց արդուզարդի ունայնամտութիւնը, որովհետեւ դպրոցն ալ չի կրնար արմատախիլ ընել այդ սին գաղափարները։

Ու բայի ասկէ, ինչպէս ամէն անգամ, այս անգամ ալ կը պարզուի մեր աչքերուն առջեւ Թերի դաստիարակութեան մը յոռի հետեւանքը։

Խնդանքը սովորական զբաղում մը դարձած է ամէնուն համար, մանաւանդ կին սեռին անդործ մասին համար որ իր պարապուրդի երկայն ժամերը կը նուիրէ խնդանքին։

ՇՈՒՇԱՆ

ԲԱՐԻԶԵԱՆ ՔՐՈՆԻԿ

«Բարիզի Քրոնիկ» և լուսանկարները.—Դիշերային Էքսօվսյրեր.—Թատերական Ներկայացումներու շարքը.—Զուարճալի կատակերգութիւն Պ. Թանդոնեն Պէռնարի։

Բարիզ, 1 Նոյմ. 1901

Մանօթ բնապաշտ վիպագիր Էմիլ Զոլա իր հեղինակած շարք մը վէպերէն «Բարիզի փորը» (le Ventre de Paris)՝ Ֆրանսայիներուն փայլուն մայրաքաղաքին ուտեստի առատաձեռնութեան մասին չանկան ծանօթութիւններով օժտած է։ Իրերը արդէն ինքնին պերճախօս չեն դառնար, երբ երեւակայենք 3 միլիոն բնակիչով հարուստ քաղաքի մը չուայլ կեանքին տարադրութիւնները։ Պէտք է իրրև նմոյշ դիտել տալ թէ հոս «Ֆրանք»ը Պոլսոյ 1 զրուշին կը համապատասխանէ և ակնթարթի մէջ կը դլորի ձեռքէդ որովհետեւ առիթներ չեն պակսիր չնչին բաներու համար աշ ու ձախ դրամ վատնելու։ Առնուած մէն մի քայլի՝ նոր առարկայ մը, նեւթ մը որ սիրուն գաղափար մը կամ հրապոյր մը կը պարունակէ՝ հետաքրքրութիւն կը շարժէ, մանաւանդ չտես կամ անիրդ «նորեկ»ի մը աչքին։ Եւ ահա գնուած է։

Գուշակութիւններս հաստատուեցան, ցուրտը բաւական զգալի է հոս այս պահուս։ Ցայսմիկ է թէ Բարիզի բուն ձմեռը «չգանակավաճառ»ներուն հետ կ'սկսի։ Ասոնց երեւումը ձմրան ժամանումին յայտարար նշանն է։ Շատ քիչ փողոց կայ ուր ասոնցմէ հատ մը չի գտնուի մանաւանդ կեդրոնը, մեծ Պուլվառներուն մօտ։ Տարօրինակ ՇՒՔ մըն է անիկայ, սովորաբար Ֆրանսայի Օվերնը գտնուէն ուր (U) գիրը (Շ) կը հնչուի արտասանութեամբ և ուր չգանակի արտադրութիւնը կարեւոր է։ Մեր մարդուկը չրջիկ չէ, արդէն Բարիզի մէջ հաղիւ կը գտնուին չըրջուն վաճառողներ (մարդ-ամպէ-լան)։ Պղտիկ խանութի մը իր երկայն կրակարանով և քանի մը պարկ չգանակով, ահա ինչ որ իր պարզութեան մէջ առաջի կարգ անցած Բարիզի չգանակավաճառը կը մասնէ։ Շագանակը կը խորովեն կեղեւով ու միւռնոյն վիճակին մէջ տաք տաք կը վաճառեն։ Գիշերային ժամանցներու մէջ է որ իր բաժինը ունի ան յաճախ, այսինքն թէ համալ հոտով կ'ըմբոշխնուի, մանաւանդ սիրուն ու... սպառիչ Բարիզուհիներէն։ Բարիզի մէջ չգանակի տարեկան սպառումը քանի մը հազար «թոնեաթօ» կը հաշուուի։

Բնականաբար, միմիայն ... չգանակով չէ որ պիտի բաւականանար Բարիզ իր ամենակարեւոր ու չքեղ եղանակին՝ այն է ձմրան մէջ։ Գիշերային անհամար զբօսավայրեր կը գտնուին զուարճասէր Բարիզցիին տրամադրութեան տակ. գոնէ կրնամ թուել 30 երգեցիկ-սրճարան, 20 թատրոն, 4-էն բաղմաթիւ պարասրահներ են. որոնք դրախտային կամ դիւթական կեանքի մը պատրանքը կ'ընծայեն բարիզաբնակ Ադամ Եւայի սիրտերուն։ Հոս ջորը, դրամը և իգական սիրը... փողոցները կ'ողողեն. առատութիւն ամենուրեք և ընդհանրապէս թշուառութիւնն ալ՝ անբաժան։ Պէտք է յիշել նաեւ «կիներու գարեշրատունները» իրենց պէս տարօրինակութիւններով, թաքուն խաղարանները (Բէէ)։ Որոնք բարիզեան բարքերու տխուր էջերը կը ցոլացնեն։

Անցնինք փայլուն մասերուն զրոս գլխաւորապէս թատրոնները կը ներկայացնեն։ Զրան հրապոյրները բազմազիր գոյներու ու երեւոյթներու տակ պարփակող Բարիզը որ աշխարհիս «թատերդոմ-թեանց մայրաքաղաքը» կոչուեցաւ, Ֆրանսական գրականութեան, գեղարուեստին, գիտութեան և ճարտարարուեստին իրրեւ կեդրոն ծառայելուն հետ, մարդկային հոգին պակուցիչ տեսլականութեանց մէջ պըզտցնելու եղական ճաշակը կրցած է ունենալ իր գիշերային լուսափաղի՝ թատերական կեանքով։ Ոչ մէկ մայրաքաղաք այնքան ճաշակ, այնքան արուեստ, այնքան թոլք յաջողած է ցանցնել իր թատերաբեմերուն վրայ որքան Բարիզին այս չքեղ ու մեծափառ աստանին մէջ։

Այս տարի «սկզբնաւորութիւնները» թէ հետաքրքրական ու թէ՝ գոնացուցիչ հանգամանք մը ունէին։ Օրէն, Կէրէ, Վաուվէլ և Վաուլէրէ «նորութիւններ» ընծայեցին թատերամոլ հասարակութեան։ Առանձի մի ամ թուել չատ երկար կ'ըլլար, մանաւանդ որ տեղային ու ազգային կեանքի քաղուածքներ էին միայն, մանաւորապէս Բարիզցիներուն բարքերուն ու ճաշակին յարմար։ Այսուհանդերձ, հաւանական հետաքրքրութիւններ գոնացնելու դիտումով՝ պիտի փափաքէի նըմայշ մը ներկայացնել։ Այս անգամ կուզեմ խօսիլ ուրեմն Մ. Թանթան Պէնարի մէկ զուարճալի կատակերգութեան վրայ որուն նոնդիսատես եղանք վերջերս Բալէ Ռուայալ թատրոնին մէջ։

Թատերգութեան անունն է «Մաթիէոի դործը» (լ'աֆէ- Մաթիէօ)Յ արարուած. նեւթը անաւասիկ։

Բարիզարնակ Տէր և Տիկին Կոտէլ քիչ չատ հարուստ ընտանիք մըն են։ Ֆոլտման անուն ամուրի մը Տիկին Կոտէլի սիրահարուած ըլլալով յաճախակի այցելութիւններ կ'ուտար անոր, ինչ որ ամուսնոյն կասկածոտ բնաւորութեան հետ չէր կրնար հաշտուիլ։ Օրին մէկը Տկն. Կոտէլ բաւական հեռաւոր տեղ մը ծովու բաղնիքներ երթալու համար ճամբորդութեան պատրաստելու վրայ եղած միջոցին, Ֆոլտման այցելութեան կուգայ հակառակ տիկնոջ նախապէս գրած արգելքին։ Նոյն պահուն դուրսէն կը լսուի ձայնը Պրն. Կոտէլին որ ուուն կը վերադառնար։

Տկն. Կոտէլ չափազանց շուարելով կ'տիպէ իր սիրահարը ճամբորդութեան մեծ մտուկի մը մէջ պահուըտիլ առժամեայ կերպիս։ Արդէն ժամանակ չի կար կորսնցնելու, վայրկեանները թանկագին էին, ուստի անխոնջ սիրահարը անմիջապէս խոշոր մտուկին մէջ կը ցատկէ, որուն կափարիչը շուտ մը վրայէն կը դոցուի և որովհետեւ բանալին դիպուածով Ֆոլտմանին ձեռքը կը գտնուէր առաջուց, անճարակ սիրահարը հոն բանտարկուած կը մնայ սա պատճառաւ որ կզպանքը «ինքնիրմէն գոցուող տեսակէն էր և իրեն բանալին միայն կը գործածուէր բացուելու համար։» Մինչ այս մինչ այն, Պ. Կոտէլ անցած դարձածէն անտեղեակ, կ'ուճապարէ շգեկառքին հասնիլ, որով ընտանիքը վար իջեցնել կուտայ։

Կառքով կայարան կը մեկնին, ճամբորդելու համար դէպի Սէնթ-Անտրէ-Միւռ-Մէռ որ ծովեզերեայ փոքր գեղջուկ քաղաք մըն է։

Ցիշեալ անցքը տեղի ունեցած միջոցներուն, զուգադիպութեամբ մը ազգին Ֆոլտմանիհարուստ հօրեղբայրը, Պ. Մաթիէօ քանի մը օրէ ի վեր անյայտացած ըլլալով, Արդարութիւնը խուզարկութիւն ընելու կ'ելլէ կասկածելով որ մի գուցէ հարուստ կէլտէնի ժերունին կողոպտելու համար սպանած ըլլան և գիակն ալ ըստ վերջին նոր գրութեան ոնտուկի մը մէջ դնելով անյայտացուցած ըլլան չարագործները։ Երբ ոստիկանութեան պաշտօնեաներ Մաթիէօի անունը խուզարկած ատենին Ֆոլտմանի նամակները կը գտնեն հօրեղբօրը հասցէին ուղղուած որոնք այս վերջինէն սակաղական ձեւով դրամ կը պահանջէին, ահա այն ատեն կասկածները կը մեծնան մանաւանդ երբ կ'ստուգուի Ֆոլտմանի ալ անհետացումը։ Միւս կողմէ լուր առնուած էր թէ Կոտէլ ընտանիքը ճամբորդութեան մտուկներով ու պայուսակներով դէպի Սէնթ-Անտրէ-Միւռ-Մէռ ուղղուած էր և թէ Ֆոլտման այդ ընտանիքին հետ յարաբերութեան մէջ կը գտնուէր ժամանակէ մ'ի վեր. ուստի համոզում կը գոյանայ թէ Ֆոլտման՝ Մաթիէոն կողոպտելու նպատակաւ սպանած ըլլալով դիակը իր սիրուհիին տկն. Կոտէլի մտուկներէն մէկուն մէջ դնելով դէպի ծովեզերք խրկած էր զայն հոնկէ անհետ ընելու համար։ Դատարանը ան դիշապէս Սէնթ-Անտրէ Միւռ-Մէռի դատախազին հրահանգ կուտայ Կոտէլի մտուկները բանալ խզկոն՝ պարունակութիւնը ստուգելու համար։

Թէ Ֆոլտման ճամբան մտուկին մէջ չնահեղձ չէ՞ր կրնար ըլլալ, խնդիր է։ Բարեբախտաբար տկն. Կոտէլ այդ մեծ մտուկը նախապէս իր սիրասուն... չան յատկացուցած ըլլալուն, անոր չորս կողմը պզտիկ ծակեր բանուած էր օդ բանելու համար։ Շունը այս առթիւ բանաւոր պատրուակով մը տունը թողուած էր։ Խեղճ սիրահարը նեղութիւն եղած մտուկին մէջ գրեթէ անդամալոյծ վիճակի մէջ կը հասնի Սէնթ-Անտրէ-Միւռ Մէռի մէջ պանդոկ մը ուր պրն. և տկն. Կոտէլ սենեակ մը կը վարձեն։

Ցիշեալ պանդոկին մէջ Պէզ անուն ծառայ մը որ նախկին դաբբին մ'էր, տկն. Կոտէլի «պրանք»ը տեսնելով կը մտածէ որ ա՞ինկայ ընտիր ճերմակեղէններ պիտի ունենար։ Ուստի գաղտուկ մը մտուկներէն էն մեծը կը բանայ, մէջէն ծաղկեզարդ փոխնոցներ գտնելով զանոնք իր մէկ սիրուհիին ընծայ տալու համար։ Բայց որչափ մեծ կ'ըլլայ զարմանքը երբ փոխանակ ճերմակեղէնի չուարած մարդուկ մը կը գտնէ հոն որ դուրս ցատկելով կը հեռանայ քաղաքին մէջ երթալ պատրաստ մը ընելու, «ոտքերը բանալու համար»։

Պէզի զարհուրանքը երկար չի տեւեր։ Խորհելով թէ մտուկը թեթեւնալով հիմա գողութեան կասկածներ տեղի ունենային և թէ օձիքը ձեռք պիտի տար, ուստի մուրճ մը առնելով մտուկին մէջ կը մտնէ զայն գեմինը գամելու համար։ Տուած հարուածներուն հետեւանքով մտուկը ցնցուելով կափարիչը կը գոցուի։ Այս կերպով փոխանակ Ֆոլտմանի՝ Պէզ բանտարկուած է։

Արդ, Սէնթ-Անտրէ-Միւռ-Մէռի

դատաւորը, ստացած հրամանին համեմատ, վրայ հասնելով կը հրամայէ դարբինի մը մնուցին բացուիլ ամէնուն ներկայութեան։ Եւ ահա Պէկ ապչած դէմքով մը դուրս կը ցցուի մնուցէն ի մեծ զոհունակութիւն տիկնոջ որ զողդոջուն, մահագին ճգնաժամ մը անցուցեր էր այդ վարկեան մը սպասումին մէջ։

Եթէ Ֆօլառման դուրս ելած ըլլար անկէ...

Բացատրութիւններ կը տրուին որոնք դատաւորին անհակնալի ըլլալով այս վերջինը բացի ներկաներէն՝ միւսնոյն ատեն քանտարկել կուտայ պանդոկին մէջ գտնուող միւս անձերը որոնց հետ ծերունի Հէյը-ին մէն ալ որ դեռ նոր սենեակ մը վարձած էր հոն՝ սենեկապանուհիի մը սիրահարած ըլլալուն պատճառաւ։ Այս «հնամոլ» ծերուկը նոյն ինքն Մաթիէօն էր Ֆօլառման կորուսեալ հօրեղբայրն որ իր մէկ «սիրոյ կրակ»ին համար յանձն առած էր այս ճամբորդութիւնը կատարել, յիշեալ սպասուհին հետապնդելով, առանց մէկուն իմաց տալու իր բացակայութեան պատճառը։

Վերոյիշեալ եղելութիւնները առաջին և երկրորդ արարուածներուն մէջ տեղի կ'ունենան, իսկ վերջին արարուածին մէջ դատաւորը իր ներկայութեանը կոչելով կը հարցաքնէ։ Իրաքանչիւրը կը զարնուի մարգասպանութեան ամբաստանութիւնը լսելով։ Վերջապէս իգապաշտ Մաթիէօ ամէնքն բացատրելով ինդիրը կը վերջանայ։

Մեծ յաջողութիւն ունեցաւ այս խաղը զոր բառին էն լայն ըմբռնումով կարելի ըլլայ ամէնքս ալ, անոր ճարտար անցքերուն ու բոլոր նրբութեանց հետեւելով յուզուած ու հետաքրքիր բոլոր հանդիսատեսները գոհ ու զուարթ տպաւորութեան մը տակ մնացին։

Ուրիշ առթիւ վերատին կը հաղորդեմ Պատ. Խմբագրութեանդ ինչ ինչ չահեկան տեղեկութիւններ որոնք թերեւս հաճոյքով կարդացուին պատմական թերթիդ ազնիւ ընթերցողներուն կողմէ։ ԹՂԹԱԿԻՑ

ԽԱՐԻՃԻՅԵԼ

ՐՈՒՍԻԱ Վէ ՉԻՆ

Չին հիւքիւմէթինին՝ Մանչուրի հագգընտա Բուսիա իւլ Չին արարնտա ագտ օլունան եէնի մուգավէլէնամէ մէթնինի թատիգ իթմէտիի վէ թանզիմ օլունան մուահէտէնին պաղը ճիկէթլէրինէ իթիրազ էթտիկի սէյլենիօր։ Մանչուրինին Բուսպար թարաքընտան պօյանմասը իչուն, պիրազ վագթ տանա միւսաատէ էտիլմէսի վէ թիմուր եօլլարընդն մուհաֆազասը իչուն, Մանչուրիտէ գալմասընա մուվաֆագաթ իտիլէն Բուս ասքէրինին նէ գատար օլաճաղընդն թէքմիլէն պէյլի իտիլմէսի թալէպ օլունմգատա տրը։ Սէրայը իտիբէրթօրի՝ բրօկրամ խելաֆընա օլարագ Հօնանգօտա իքի կիւն զիատէ գալաճագ տրը։ կէճիքմէնին՝ չօգճա եաղմուր վէ գար եաղմասընտան նայի, վագի օլաուղու իտտիա օլունուեորատա, հէր հալտէ սէրայը իմբէրթօրի Բէքթէնէ ավտէթինի կէճիքտիրմէք իչուն սէպէպ արամագտա տրը։

Չին հիւքիւմէթինին Պէրլին սէֆիրի՝ Զանկ-լի-Եամէն մէճլիսինէ պիր մէմուրիյէթէ թաեին իտիլմիշ տիր։ Մէկքիւր մէմուրիյէթէ Չին հիւքիւմէթի թարաքընտան մախսուս պիր մէմուրիյէթ իլէ ճաբսնիաա կէօնտրիմիշ օլան Նան Թօնկ թարաքընտան իշղալ իտիլիեօր տը։

Ֆրանսա հիւքիւմէթի՝ նոյեմբերին պէյլնճի կիւնիւ Չին մէպէլէսինէ տարեան վէ մէպուսան մէճլիսլէրինէ պիր սարը քիթապ թէվզի իթմիշ տիր։ Սարը քիթապ՝ 1901 սէնէսի յունիսին 8ինէն սկսած 7ոնէ գատար Բէքինէֆքի Ֆրանսա սէֆիրի իլէ Եունանտաքի գօնսօլօսը թարաքընտան Ֆրանսա խարիճիյէ նէզարէթինէ չէքիլէն թէլեկրաֆնամէլէրի վէ Ֆրանսանդն Չինէտ նայիլ օլաուղը իմթիեազաթը վէ ֆրանսզ թիճարէթինին քէսպ էյլէտիի թէրագգիւաթը կէօսթէրմէքտէ տիր։

ԻՆԿԻԼԹԷՐԱ Վէ ԹՐԱՆՍՎԱԼ.—Դաբ միսթէմէքէսինէ Լորտ Քիչնէրտէն վարիտ օլան պիր թէլեկրաֆնամէէ կէօրէ, ժէնէրալ Ֆրէնչ՝ Պարզըլէյ իւլէ Բօս արարնտա պուլունան տէօրթնիւզ քիչիւիք պիր Պօէր միւֆրէզէսինէ գարչու հարէքէթ իթմէքտէ տիր։ Լսթ Լանտոն տէմիր եօլու իւլէ Օգիանօսիա արարնտաքի միւսթէմլէքէտէ չիմտիլիք Պօէր գալմամշը տը։

Ամիթա, Պօվըրս, վէ Բէյրրս մախէէլէրինէ պուլունան տիկէր Պօէր միւֆրէզէլէրի Ինկիլիզէր թարաքընտան պիր գաշ կիւնէր Ուսթօրն Լատիմիթ վէ Պարիսալ մէվզիլէրի արասընտա թագրպ իտիլմիշ տիր։ Հոկտեմբերին 31ինճի կիճէսի Մակէրգօրթէնտէն եօլա չըգմշը օլան Գալտվէլ ֆիրգասը՝ էրթէսի կիճէսի Պօէրլէրլէ գարշուլաշմշը վէ եօլը քէսիլմիշ իսէ տէ, իմտատընա ասքէր կէօնտէրիլէրէք գուրթարըլմշը տը։

Ինկիլթէրասա՝ ճէնուպի Աֆրիգա անվալը՝ բէք ֆէնա կէօրիւնմէքտէ տիր։ Սիր Միխայէլ Հիքս Պիճ թարաքընտան իրատ օլունան նուգթ իւզէրինէ, գօնսոլիսէ՝ 30 սէնէսէն պէրու էմսալը չիմտիկէ գատար վուգու պուլմամշը պիր տէրէճէկէ եանի 91 չիլինկէ ինմիշ տիր։

Հարպիկէ նէզարէթինին նէյր իմտիեի պիր սթաթիսթիգէ կէօրէ, իլէֆգաթ չիմտիկէ գատար 78,000է չըգմշը տը։ Ֆիլէմէնկ իսարիճիյէ նաղրը պարան Մէլվիլ Վան Լինտէնին՝ տէվլէթլէրէ պիր նօթա կէնտէրէրէք, Ֆիլէմէնկ հիւքիւմէթի թարաքընտան ճէնուպի Աֆրիգա մուհարէպսի հագգընտա վագի օլաճագ միւտախէլէկէ եարտմ իտիլմէսինի թէմէնի էյլէմիեի նէյր օլունմուշ իսէտ, Ֆիլէմէնկ սիեասի էվվալբրնտէ պու պապտէ հիչ պիր մաւիւմաթ եօգ տը։

ԳՕԼՕՄԲԻԱ Վէ Շիլի.— Պուէնոս-Այրէստէն էֆբէնճի նոյեմբերին 5ինտէ եաղբլարընա կէօրէ, Գօլօմպիա իւլէ Շիլի հիւքիւմէթլէրի արասընտա պիր մուահէտէ ատտիրիլուպ, իրարու մուահէտէէ կէօրէ, Գօլօմպիա հիւքիւմէթի բանտերիդանիդմ գօնկրէսինտէ Շիլի հիւքիւմէթինէ մուավէնէթ վէ վէ պունա մուգապիլ Շիլի հիւքիւմէթի տէ վէհնէրուլլաեա դարշու։ Գօլօմպիա իլուն թօի թիճինկ վէ սարիլ թէտարիք էտէճէք տիր։

ՖԻԼԱՆՍԱ.— Մ. Մէրլուէնը 1902 սէնէսի պիւտճէսի հագգընտա եաղմշը օլաուղը բաբօր՝ Ֆրանսա մէպուսան մէճլիսինէ թէվզի իտիլմիշ տիր։ Մուամիլէյէ օթուզ սէնէտէն պէրու իտիլէն մէպաղրիթի հազարը տրգգաթա ալարագ, վէ 1869 վէ 1901 սէնէյէրի պիւտճէլէրինի պիր պիրինէ մուգաեէսէ իտէրէք ալեօր քի, «պիւտճէյէլի Ֆրէնչ կիւնտէն կիւնէ պէօհիւմսինէ տիգգաթ իտէյլէր մէմլէքէթիմիզին հայրէթէ չաեան բէք եօգ սէրվէթ մէնպալարընա մալիք օլաուղունու անլար։ Պիր սարբտան պէրու Ֆրանսա՝ հիսապսը Ֆլաքէթլէրէ տուչար պուլունմուշ օլաուղու հալտէ, զայրէթի, թէչէպպիւսէ իսթիտաար, զէքաավէթի ոչ գօմշուլարը իւլէ տօսթանէ եաչամագ արզուսը սահէսինտէ տէվլէթլէր արասընտաքի էսկի սըրասընը զայա իմմէմիշ տիր։

ՃԷՄԱՀԻՐ ՄԻԼՈՒԹԻՈՒԹ.—Էֆրինճի նոյեմբերին 6ընճը կիւնի Նիւ Եօրգ շէհրի թարիխի նոգթան նաղարընտան օն տէրէճէ էհէմմիյէթէ լաեզգ պիր կիւն օլմուշ տը։ Կէլեճէք յունվարին պիրինճի կիւնինտէ 4 սէնէ մէէմուրիյէթտէ գալմագ իւզրէ, պիր պէլէտյիէ բէիսի ինթիհապ օլունաճաղընտան, պիրիպիրինէ զաեէթ զատտ իքի ֆըրդա մէյտանա կէլմիշ իսի։ Պունլարտան պիրի Թամմանի հալլ ֆըրդասը օլուպ, բէիսի Մ. Շեբարտ տիր։ Իքինճի ֆըրդա Թամմանի Հալլըն պիլճիւմէտ տիւշ ռէնկէրինին պիրլէշմէսինէն իպարէթ օլմագա, բէիսի Մ. Սէթլօվ պուլունմուշ տը։

Թամմանի Հալլ ֆըրդասը էօթէսէն պէրու բիեաէթտէ պուլունտուղը վէ ֆէվզէլաեէ նէլիֆուզ սահիպի օլաուղու հալտէ մաղլուպ օլմուշ տը։

Բէիսի Մ. Շեբարտ՝ 183,382 բէյ զաղանդը հալտէ, Մ. Լօվ 106,742 բէյ գաղանմշը տը։ Ճէբօթ իսմինտէ պիր զաթ միւտտաիի ուսմամի թահին իսիլսիեինտէն պէլէսիյէտ բիեաէթինտէն տիւշմէքլէ, մանքէմէի թէմիզ ալա օլմագ իսթէէն Մ. Վան Վիք մաղլուպ օլմուշ տը։ Թամմանինին սապզգ միւտիրի պուլունան Պօս Բրօքէր տահի բէք մէէուս պուլունուեօր։ 250 միլիոն իւճրէթ ալան 44,000 մէէմուրդն իտարէսինտէն իսէպիլէճէկի իսթիհատէի մատտա, մաղլուպիյէթինտէն տօլաբը 750,000 ֆրանգ զաթով իթմիշ տիր։

ԲՈՒՍԻԱՏՍ ՍԱՆԱԵՒ ԹՇԵՊՊԻՒՍԱԹԸ.—Բուսիատա թանվիլսթա մէյտանա կէլէն սանաեի թէչէպպիւսաթը պու կիւնէ գատար 6 հոկտ. 1836թ. բրիսիլի նըզամնամէ իլէ իտարէ օլունուեօր։ «Կալէթ տը Ս. Բէթէրսպուրկ»ը իքիատէսինէ կէօրէ, մէգքիւրնըզամնամէնին թանզիմ օլունտուղու կիւնտէ ուսմամ Բուսիատա անճագ օն գատար անոնիմ շիրքէթի մէվճուտ օլուպ, 1893 սէնէսինտէ 816 միլիոն բուպլա սէրմայէէթ մալիք 976, վէ 1901 տէ իսէ 1 միլիար 925,771,000 բուպլա սէրմայէ իլէ 1,966 շիրքէթ մէյտանա կէլմիշ տիր։

Թա 1859 սէնէսինէն պէրի, իչպու նըզամնամէնի տէհիշտիրմէք իսթէնիլմիշ, վէ պու խուսուստա մալիյէտ նէզարէթինէն պիր գանուն բրօժէսի՝ իմբէրաթօրլըգ մէճլիսինէ թագտիմ իտիլմիշ իսէ տէ, բէտտ օլունմուշ տը։

Տիկէր եէնի պիր նիզամնամէ թանզիմ իթմէք իւզրէ 1872 տէ իքինճի պիր զոմիսիօն լեթիմա իթմիշ իսէ տէ, պուտէֆա պիզգաթ մալիյէ նաղբրը թարաքընտան բէատ օլունմուշ օլմաղլա, մէսէլէ 1894 սէնէսինէ գատար պիր տահա միւգաքէրէ օլունմամշը տը։ Իշթէ պու օսն նիզամնամէ հիւքիմինճէ, անոնիմ շիրքէթլէրի հէր եէրտէ օլտուղու կիւպի ֆէվզէլաեէ սուհուլէթլէրէ նաիլ օլմուշլար տը։ Ֆագաթ «Կալէթ տը Ս. Բէթէրսպուրկ» պիր չօգ էճնէպիլէրին տահի անոնիմ շիրքէթի թէչքիլ իթտիքլէրինի նաղարը տրգգաթա ալարագ տիեօր քի, «թիճարէթ վէ սանաեի հէնուզ պիր տէրէճէ հիւքիւմէթին հիմաեէսինէ միհրաճ օլան մէմլէքէթիմիզտէ, թանվիլաթա իտարէ օլունան շիրքէթլէրին տահմի սուրէթաէ գօնթրօլ թահթընտա պուլունտուրուլմասը լազմ կէլիր։ Պու գօնթրօլ մէզգիւր՝ թէչէպպիւսաթը թէրէգգընսը մանի օրմամագ սուրէթի իլէ տահի իհրա օլունապիլիր։»

Գօնթրօլ իթմէք մագսատը՝ պիթթապի շիրքէթին թէչէպպիւսաթընտան էմին օրմամագտան իլէրու կէլտիեինէն գօնթրօլ նըզամնամէսի՝ շիրքէթին հէր պիր ֆէնա հարէքէթինէ զարշու պիր ճէկա թահին իտէճէք տիր։ Հալ պու քի թէսատվուր իտիլէն եօլսուզլըգլար իւլէ անլարա մուգապիլ վէրիլէճէք ճէղալար էսասէն ատլիեէ նիզամաթընտա միւնտէրիճ օլուուղու ճիհէթլէ, խուսուսի պիր նիզամնամէեէ իհթիեաճ եօգ տը։

ՊԷՐԼԻՆՏԷ ԻԾՍԻԶԼԻՔ.—Հէր կիւն 150 քիշիտէն ֆազլա ամէէ էօթէէէ պէրիեէ զօլուպ իշ արահօր։ ամէէ վարտը քի 19 հաֆթատա անճագ պիր կիւն իշ պուլմուշ տը։ Էմինիյէթ սանտրգլարընտա պուլունան մէպղալար կիթտիքէճ աղալըեօր, զիրա կիւնաէլիգ իւճրէթլէր կիւնլիկ իհթիեաճթա քեաֆի տէեիլ տիր։ Ամէէ զէվճէէրի չօրապա վէ սաիր չէյէրէ ամա ֆապրիգալարտա ուճուզ ուճուզ իւճրէթլէրէ չալըշմաղա պաչլամշը օլտուզլարընան, պիթթապի պու չէյէթի թահթընտա, քէնտիլէրի իւլէ էվլատլարընդն սըհհաթը պօզուլմագտա տը։ զիրա եէեէճէք ազճագ պիր չօրապա պիլէ պուլամաեօրլար։ Ամէէ շիրքէթլէրինէ մէնտուպ ազալար իշպու շիրքէթլէրէն բէք ազ մուավէնէթ կէօրեօրլար 1900 սէնէսի յունիսինտէն զեկտեմբերէ գատար մէղքիւր շիրքէթ ազալարընա 16,000 մարք գատար պիր մուավէնէթտէ պուլունապիլմիշ օլտուղու հալտէ, 1901 յունվարընտան յուլիսինէ գատար 47,000 մարք վէրէ պիլմիշ տը։

Ապրիլէն պէրի 9,215 գատար ամէէ իշ իշուն շիրքէթէ միւրաճաաթ իթմիշ, ֆագաթ անլարտան անճագ 450ի պիր իշ պուլապիլմիշ տիր։ Գալանլար էօտիւնճ բարա պուլմագա եաչամշ լար, պաղըլարը տա տիլէնճիլիք էթմէէ պիլէ մէճտպուր օլմուշլար տը։

Ամէէ շիրքէթինէ տահիլ օլմասանլարա կէլինճէ, պունլարդն հալը բէք ֆէնա տը։ Օթուրտուզլարը եվլէր մէրնամէթ չաեան օլտուղու հալտէ, իւճրէթլէրի բէք պահալը տը։ Պու սէֆիլլէրին սէֆիլ զարբլարը տը քի ամէրտան էօլմէմէք իչուն, կա ֆապրիգաեա կիտերլէր, եա տէքիշ տիքէրլէր վէ եա օսգազլարտա քեաղրա սաթարլար։ Գըշ մէվսիմինտէ մէղքիւր պիշարէլէրին հալի տանա զիեաէթ ատճնճագ տէրէճէէտ օլաճագ տիր։

ՁԻՆ.— Վէֆթաթ իտէն Լի Հունկ Զանկըն մէէմուրիյէթի Չին բէճալընտան եուան Շիդաեա իհալէ օլունմուշ տը։ Պու զաթ Բէյլիի վէ Վան Վէն Շաօ էեալէթլէրի վալիսի իտի։

ԻԹԱԼԻԱ.— Իթալիա բարլամէնթօսը նոյեմբերին երմի պէչինտէ աչըլճագ տը։

ԱՀՄԱՆԻԱ.— Ահմանիա հիւքիւմէթինին 100,000,000 մարգլըգ եէնի պիր իսթիգրազ ագտ էտէճէի Պօրատտա ռիվահէթ օլունուեօր։

ՆԻԳԱՐԱԳՈՒԱ գանալընդն պիթարաթ օրմասընը Ամէրիգալըլար գապուլ իւլէ պու խուսուստա Ինկիլթէրա իւլէ Ամէրիգա արասընտա պիր իթթիֆագ հասել օլմուշ տը։ Ամէրիգանդն գանալ էթրաֆընտա իսթիֆեամ եարմամասը իչուն մուզավէլէէէ հիչ պիր մպատտէ գօնուլմամշը տը։

ԻՆԿԻԼԹԷՐԱ գրալը էտուարտ սէհասթանընտան տէօնէն Տիւք տը Եօրգ վէ Գօրնվալիսէ Բրէնս տը Կալ իւնվանընը վէրմիշ տիր։

ԹՐԱՆՍՎԱԼ.— Ինկիլթէրա գապինէսինտէ Մր. Զէմպրէյէն թարաֆարը օլանլար Պօէրլէրին թէպիմ օլանա գատար մուհարէպէնին տէվամընը վէ մալիյէէ նազբրը Սիր Միքաէլ Հիքսպիչ վէ էէմիքքնարլարը տահի, Ինկիլթէրա իթի գարընա մուավիքզ պիր սուլհ ագտ թարաքընը իւիթիզամ իթմիշ օլտուգլարընտան իքի ֆըրգա հասել օլմուշ տը։

—Հարպիյէէ նազբրը Մր. Պրօտրիգ պիր մուհիպպիկէ եազտրը մէքթուպտա հէր մուհարէպէսէ օլտուղու կիպի թըրանվասալ մուհարէպէսինտէ տահի վէֆթալարընը կէթկիտէ արթմագտա օլտուղունու պէեան էյլէմիշ տիր։

ՊԷԼՃԻԹԻԱ ՃՕՂՐԱՖԻԱ ՀԷՅԵԼԹԻՒ.—Պէլճիքա ճօղրաֆիա հէյէլթինին 25ինճի սէնէի սէվրիյէսի միւնասիպէթիյէ, չէնիքլէր իճրա իտիլմէքտէ տիր։ պու հէյէթին թէչքիլինէ էն զիեատէ Մ. Բուքիէթի իւլէ ժէնէրալ Լէթմակէր խրատէթ էյլէմիշլէր վէ մէզքիր հէյեէթին միէսսիսի ատտէտիմէքտէէպուլունմուշլար տը։ Պէլճիքա ճօղրաֆիա հէյլթի 1875 սէնէսինտէ թէչքիքիլ իտէր թիմէզ, պունա պիր ճիւմլէ ալիմլէր եարտրմ իտէրէք, թէրագգըրընա խրատէթ իթմիշլէր վէ պունդն ազալըզընա պիր չօգ պէօեիւք զաթլար՝ պա խուսուս Պրազիլիա իմբէրաթօրը տօն Բէթրօ, գումանատան Լօվէթ, ամրալ Բօնսիպէ վէ մէյնտուր միհէնտիս Ֆէրտինանտ տը Լէսէբս տահիլ օլմուշլար տը։ Պու ճօղրաֆիա հէյէթի՝ սօն զէմանլարտա, Գուլիպ սէֆէրիյէ վէ իլմիյէ հէյեէթլէրինէ միմքին օլան հէր տիւրլի մուավէնէթի էքսիք իթմէմիշ տիր։ հասընը թէրթիպ իթտիեի իլմի գօնֆէրանսլարա, պիլճիւմէ իլմէ հէվէսքեար օլանլարընը նաղարը տիգգաթընը ճէլպ էյլէմիշ տիր։

Սէհնէի տէվրիյէէ կիւնիւ վագը օլան ֆէվզ էլ ատտ իթթիմատա, բրէնս Ալպէր հաղրէթլէրիտէ հաղը պուլունմուշ Մ. Կոպլէ վէ Մ. Բուքիէթի թարաքիարընտան զաեէթ ֆախտէլի նութգլար իրատ իտիլտիեի կիպի, մէչհուր սէյեաեա Սթանլի իլէ Նանսէնէ վէ Մանագօ բրէնսիպէ մէզքիր հէյեէթին ֆախրի աղալընը թէվզիհ իտիլմիշ տիր։

ԵՈՒՆԱՆԻՍԹԱՆ ՊԱՀՐԻՑԷԼ ԴՕՆԿՐԷՍԻ.—Եունանիսթանդն Շիրա գասապասընտա թօրլանմասը թէսավուր օլունան պահրիյէէ գօնկրէսինին նէ եօլտա թօրլանմաղը հագգընտա կէչէնլէրտէ Շիրա պէլէտիյէէ բէիսինին թանթը բիեաէթինտէ թօրլանան մէճլիս թարաֆընտան ամիտէքի գարարլար իթթիեազ իտիլմիշ տիր։ —1. Գօնկրէսին կէլէճէք նիսանտա պաչլամաճագ օլան միւզաքէրէլէրի՝ ալթը կիւն տէվամ իտէճէք տիր։—2. Գօնկրէսէ միհիթէլիթի ֆըրգալար բէիսլէրի իլէ պանգալար վէքիլլէրի, վէ թիճարէթ իշլէրինէ այինա մէպուսլար իլէ թանսիս էտիլէն թաճէրլէր տամէթ իտիլէճէք տիր։—3. Տիշլինիլէճէք մասաէլէր, պահրիյէէ պահդասը, պահրիյէ սիկուրթասը, գաբթան մէքթէպի թէչսիսի իլէ կէմիլէրին բինէ գօնուլմասընա աիտ նըզամնամէնին ըսլան վէ թէքմիլ էտիլմէսի խուսուսլարը տը։

ԹԷՎԶԻՀԱԹ

Վէզաիֆը մէէմուրիյէթինի մուգտմանէ իճա իթմէքտէ օլմասընտան նայի, չուրահ ատվէթ պիտաեէթ մանքէմէսի աղա սընընտան սէատ. Ֆէհմ պէյ էֆէնտի հաղրէթլէրինէ թէրթիան բիրթպէի ուլա սընթը էվվէլի։

Վաղիֆէի մէէմուրիյէթլէրինի հիւնը իճատա միւշահէտ օլան մէսաիի մէմուուհասընա մէպնի, Պէյ օղլու միւթաարրըֆլըզը սէր թապիպի սէատ. Մահմուտ Ճէլալէտտին քաշա հաղրէթլէրինէ թէրթիան Բուսպէի պէյլէր պէեիլիի բաեէսի թէվզիհ պույրուլմուշ տը։

ՆԸԹԱՆ

Վաղիֆէի մէէմուրիյէթէինի մուգտմանէ իճա իթմէքտէ օլմասընա մէպնի, չուրահ ատվէթ պիտաեէթ մանքէմէսի աղա միւլազիմլէրինտէն սէատ. Բահմի պէյէ թէպտիլէն իւշինճի Օսմանի նըզանը զիչանը իհան պույրուլմուշ տը։

ՏԱԽԻԼԻՅԵԼ

ՍԱՏՐԱԶԱՄ ԽԱԼԻԼ ԲԻՖԱԹ ՓԱՇԱՆԸՆ ՎԻՖԱԹԸ.—Ճէնապը Հագ՝ էօմրուն չէվքէթը Հիմաեունը Բատիշահիի էֆզունն պուեուրսուն Սատրը-Ազամ Խալիլ Բիֆաթ բաշա՝ պիր միւտտէթտէն պէրի տիւշար օլտուղը խարաթլըզտան գուրթուլմաեուպ, էվվէլքի կիւն սապահ սաաթ եարբմտա վէֆաթ իթմիշ, վէ միւշարիւէյին վէֆաթը՝ չէվքէթմէպ էֆէնտիմիզ հաղրէթլէրինին բէք զիեատէ թէէսսուֆիլէրինին մուճիպ օլմուշ տը։ Միւէվվէֆիքի միւշարիւէյին զաթը չէվքէթսիզմանը հաղրէթը Բատիշահիէ վէ տէվլէթը ալիյէէլէրինէ արզու իսրաղ իթմիշ օլտուղը սաատագաթ ճիրէթիյէ, մէ սարիֆինին խաղինէիհասատի Շահանէտէն իհանընը, էյնուպատա եարբլանագ մէտֆէնը մախսուստա տէֆինի վէ թէճհիզ լարընը՝ հիճրէթլէրի կիւնէէն կիւնէ արթմագտա իմիշ։

—135 խանէտէ 1300 նիֆուս մուհաճիր տախի Գաֆգասիատան կէլմիշլէր տիր։

ՊԱՂՋԷՃԻՐ ՃԻՆԱԵԷԹԻ.— Պաղջէճիքտէ Պօտուրեան Պետրոս աղա Նամընտա պիրի գանվէխանէէնին պիրինտէ Շմաւոնեան Նչան Նամընտա պիրի թարաքընտան պըշաղլա իւչ եէրինտէն եարալանմշը տը։ Բիվաեէթէ կէօրէ, եարալանան՝ բալանտան 25 լիրալըգ մալալմշը վէ պէտէլինի վէրիլմիշ։ եարալանտա սէրիսշ իմիշ մէճբուռ էօլմիշ վէ ճարին տէ թուսթուլմուշ տէնիլիեօր։

ԲՐԻՆՍ Ատալպէրթ հաղրէթլէրինի համիլ օլան «Շարլօթ» կէմիսինին եաֆատան տօղրուճա Իթալիա սուլարընա կիթտիեինի «Մոնթէէօր» կաղէթասը եաղրեօր։

ԷՏԻՐՆԷՏԷ կէչէն ճիւմաա կիւնի պաչլանան եաղմուրատա սօնրա չիտէթլի սօղուգ պաչ կէօսթէրմիշ հաթթա ճիւմաա էրթէսի կիճէսի գար պիլէ եաղմշը տը։

ՃԷՄԻՅԵԼԷԹ Թըպպիյէէ Շահանէ էվվէլքի ճիւմաա կիւնի աօքթօր Մօրիմանընդն բիեասէթի ալթընտա թօրլանմշը տը։

ՄԷԹԻԼՎԷՅԹԱՆ Բալ Սթէֆանօվիչին Թէսալիատաքի արազիսի՝ Նուանան հիւքիւմէթի թարաքընտան 80,000 լիրա պէտէլ իւլէ սաթուն ալընտըզը եաղբմշը իտի։ Հիւքիւմէթը Եունանիյէ միւթէվէֆիա Խրիսթաքի Զօկրաֆօս իւլէ Զարանդն Թէսալիատաքի արազիսինի տահի սաթուն ալմագ նիյէթինտէ իմիշ։

ՄԸՍԸՐ ՀԱՎԱՏԻՍԻ.— Մալթանանթը Սէնիյէնէնին Մըսըր ֆէէզէլատէ գօմիսէրի ավվ. Դաղի Մուխթար բաշա հաղրէթլէրի՝ գահրիյէէ ավտէթ իտէրէք, Իսմայիլիյէէտէքի իգամէթ կեանչարընա էնմիշլէր տիր։

—Սուատան վալիի ուսմամիսի Վիէկթաթ բաշա՝ պիր իքի կիւնէ գատար Խարթում կիտէճէք տիր։

—Մըսըր ալթուն մատնէլերի չիրքէթի եէնիտէն զաեէթ զէնկին իւչ ալթուն մատնէի քէշֆ իթմիշ տիր։

ԻՐԻՆՃԻ օրտուի հիւմասուն իտարէսի իչուն, լազմ օլան սիպիր եաղընը պէէր քիլօսը 9 զրուշա թիճարատա Սեպուհ էֆ. թարաքընտան վէրիլմէսի գօնթրաթօեա պաղլանմշը տը։

ՊՈՒԻԿԱՐԻԹԱՆ Սօպրանիէ մէճլիսի ազասընտան Իսմայիլ Հաղգը պէյին մախատուսը Հիւսէին պէյին մէքթէպը Սուլթանիէ գայտ վէ գապուլի խուսուսընա իրատէի Սէնիյէ չէրէֆթալիւգ էյլէմիշ տիր։

ՏԷՐՍԻՄՏԷՆ կէչէն Մանզուր Զայընդն իւզէրինտէ էվ էն զիեատ լիզուսը օլան պիր եէրտէ եարբլմագտա օլան քէօրրիւ թէքմիլ իտիլմիշ տիր։

ՇԻՆԼԻՏԷ Պէօեիւքտէրէ ճատտէսինտէ պիր էվին դաբուսընա էվվէլքի կիճէ պիր ալբգ պիր երքէկ չօճուգ պըրագրլարը կէօրիւէրէք, չօճուգ զապթաեա թէսլիմ օլունմուշ տը։

ՄՈՒՀԱՐԷՄԷ.— Նապլիճ գազասը նախպի վէ պիտաեէթ մանքէմէսի բէիսի Բաղըպ էֆէնտինին Եէնի Բազար գազասը պիտաեէթ մանքէմէսի բիեաէթինտէ պուլունտուղը սրբատա, մէզքիր մանքէմէ հէյեէթինճէ վէրիլէն գարարը տէեիյտիրտիեի անլաշըլմասընը, մումաիլէյէնին մանքէմէ ալթընա ալընմասընա մէէզունիյէէթ վէրիլմիշ տիր։

ՊԻՐԱ ՖԱՊՐԻԳԱՍԸ.—Ինկիլիզ սերմանէարլարընտան միւրէքքէպ պիր շիրքէթ էէրմիպտէ պէօեիւք պիր պիրա ֆապրիգասը եաբանագ իսիլ, պու շիրքէթ պաղը բուս պանքէրլէրտէ կիրմիշ տիր ալենիլիեօր։

ԼՎՐՕԲԱ բիսպալարընտա գանվէ ֆիսթընդն կիթտիքէճ արթմագտա օլտուղը խապէր ալընմշը տը։

Մ. ԶԻՆՕՎԻԷՖ.— Բուսիանդն Ըսթանպոլ սէֆիրի Մ. Զինովիէֆ հաղրէթլէրի՝ տիրլմասի խրատէթինէ կիրտիեինին էլլինճի սէնէսի օլտուղունան, էֆբէնճի գէկտեմբերին 24 ինտէ, մախսուս մէրասիմ իճրա էյլէեէճէք տիր։

ՀԱՄԱ գազասընա սու ագրտրլմասը իչուն տիգրիս (տիգրիս) նէէրինտէն պիր ճէտվէլ աչըլմասընա վէ մէսարֆի օլան 532,314 զրուշուն սարֆընա Իրաաեի Սէնիյէ չէրէֆթէալիւգ իտէրէք, թիճարէթ վէ նաֆիա նէզարէթինէ թէպլիղ պույրուլմուշ տը։

ՐԷՍՄԻ ԹԷԼԷԳՐԱՖՆԱՄԷԼԷՐ.— Հէր հանկը տաիրէտէն օլուրսա օլսուն թէլեկրաֆնամէլէրէ թէպլիմ օլունան թէլեկրաֆնամէլէրին, թէլեկրաֆնամէլէր թարաքընտան նէ վագրթ գապուլ օլուհնտուղընը կէօսթէրիր պիր իլլուխապէրին թէլեկրաֆնամէի չէքն տարիրէեէ վէրիլմէսի ուսուլ իթթիհազ իտիլտիեի իշտիմիշ տիր։

ԻԹԱԼԻԱ գրալը հաղրէթլէրինին լա՛լարընը՝ հիճրէթլէրի կիւնէէն կիւնէ արթմագտա իմիշ։

—135 խանէտէ 1300 նիֆուս մուհաճիր տախի Գաֆգասիատան կէլմիշլէր տիր։

ՊԱՂՋԷՃԻՐ ՃԻՆԱԵԷԹԻ.— Պաղջէճիքտէ Պօտուրեան Պետրոս աղա Նամընտա պիրի գանվէխանէէնին պիրինտէ Շմաւոնեան Նչան Նամընտա պիրի թարաքընտան պըշաղլա իւչ եէրինտէն եարալանմշը տը։ Բիվաեէթէ կէօրէ, եարալանան՝ բալանտան 25 լիրալըգ մալալմշը վէ պէտէլինի վէրիլմիշ։ եարալանտա սէրիսշ իմիշ մէճբուռ էօլմիշ վէ ճարին տէ թուսթուլմուշ տէնիլիեօր։

ԲՐԻՆՍ Ատալպէրթ հաղրէթլէրինի համիլ օլան «Շարլօթ» կէմիսինին եաֆատան տօղրուճա Իթալիա սուլարընա կիթտիեինի «Մոնթէէօր» կաղէթասը եաղրեօր։

ԷՏԻՐՆԷՏԷ կէչէն ճիւմաա կիւնի պաչլանան եաղմուրատա սօնրա չիտէթլի սօղուգ պաչ կէօսթէրմիշ հաթթա ճիւմաա էրթէսի կիճէսի գար պիլէ եաղմշը տը։

ՃԷՄԻՅԵԼԷԹ Թըպպիյէէ Շահանէ էվվէլքի ճիւմաա կիւնի աօքթօր Մօրիմանընդն բիեասէթի ալթընտա թօրլանմշը տը։

ՄԷԹԻԼՎԷՅԹԱՆ Բալ Սթէֆանօվիչին Թէսալիատաքի արազիսի՝ Նուանան հիւքիւմէթի թարաքընտան 80,000 լիրա պէտէլ իւլէ սաթուն ալընտըզը եաղբմշը իտի։ Հիւքիւմէթը Եունանիյէ միւթէվէֆիա Խրիսթաքի Զօկրաֆօս իւլէ Զարանդն Թէսալիատաքի արազիսինի տահի սաթուն ալմագ նիյէթինտէ իմիշ։

ՄԸՍԸՐ ՀԱՎԱՏԻՍԻ.— Մալթանանթը Սէնիյէնէնին Մըսըր ֆէէզէլատէ գօմիսէրի ավվ. Դաղի Մուխթար բաշա հաղրէթլէրի՝ գահրիյէէ ավտէթ իտէրէք, Իսմայիլիյէէտէքի իգամէթ կեանչարընա էնմիշլէր տիր։

—Սուատան վալիի ուսմամիսի Վիէկթաթ բաշա՝ պիր իքի կիւնէ գատար Խարթում կիտէճէք տիր։

—Մըսըր ալթուն մատնէլերի չիրքէթի եէնիտէն զաեէթ զէնկին իւչ ալթուն մատնէի քէշֆ իթմիշ տիր։

ԻՐԻՆՃԻ օրտուի հիւմասուն իտարէսի իչուն, լազմ օլան սիպիր եաղընը պէէր քիլօսը 9 զրուշա թիճարատա Սեպուհ էֆ. թարաքընտան վէրիլմէսի գօնթրաթօեա պաղլանմշը տը։

ՊՈՒԻԿԱՐԻԹԱՆ Սօպրանիէ մէճլիսի ազասընտան Իսմայիլ Հաղգը պէյին մախատուսը Հիւսէին պէյին մէքթէպը Սուլթանիէ գայտ վէ գապուլի խուսուսընա իրատէի Սէնիյէ չէրէֆթալիւգ էյլէմիշ տիր։

ՏԷՐՍԻՄՏԷՆ կէչէն Մանզուր Զայընդն իւզէրինտէ էվ էն զ

տօղտուդարը կիւնէ բասթ կէլմէքտէ օլան պու կիւն, Իթալիա սէֆարէթխանէսինէ պիր բէմը գապուլ իմրա օլունճաղ սբր։

ԻՆԿԻԼԹԵՐԱ սէֆարէթի մախիէթինէ մէհմուր օլուպ, Մարմարաճա կէթմիշ օլան Մէլիթա վաքօրը լիմանը-մըզա կէլմիշ տիր։

ԱՆԹԻԹԱ.— Դանտիա ճիվարընտա ավա չբգմըշ օլան պիր տէլիգանը՝ Մի-թօյօժի մապուտ (չաստուած)լարընտան տէնիզ մապուտը Թրիթոնըն մէրմէրէն եարբլմըշ հէյքէլի իլէ, պիր գաչ բարչա թուճճ վէ սարի պաղը էսկի անթիգալար քէչի էթմիշ տիր։ Պու էսէրլէրին պուլունտուղը եէրլեր գաղըլտըգտա մէյ-տանա չբգան մէղարտա լինճէ պիր գում թապագաը իսթիւնտէ ալթը թագըմ լինան քէմիսի իլէ միւսթէլիֆ գաբն միւճէվէհրաթը, 36 բարչա ճամանն պիր կէրտանլըգ օլմուշ սբր։ պիր էրքէկ քէմիքլէրինին պաշ թարաֆընտա տեօրթ տանէ զանէֆ սանտաթլա եարբլմըշ թաշտան բէտմէր պուլունմուշ սբր։ Թաշլարըն պիրիսինտէ պիր պուղա, իրինճիսինտէ պիր տաղ քէչիսինի թէլէֆ էտէն պիր արսլան, իչինճիսինտէ իթի պուղա- տէօրտունճիսինտէ տիշի արսլան իլէ եավրուսընն բէտմէրի բէք պէօհիւք պիր մէտարէթ իլէ իշլէնմիշ տիր։ պիրազ ուզագտա մէյտանա չբգարբլան իթի գամիլը պիր մէղարտա իւչ ինան քէմիսի թագըմլարընտան պաշգա, քէնարընա պիր մըգտար սաչ պաղլանմըշ օլան պիր ալթուն խալգա չբգմըշ սբր։ Գաղըլմաղա տէվամ օլունճաղ սբր։

ՍԷԼԱՆԻԿ ճանտարմա սէյհար պինպաշըսը րիֆ. Էյուպ ադա թարաֆընտան, հալը ֆիրարտա օլան 17 մէճիդիմ թուռնուլարադ մանքէմէնէ թէպլիմ օլունմուշ սբր։

ԷՅԻՐՆԷՏԷ սաքին ասքերի էրզադ միհիթչէհիտլէրինտէն Թրադղոնը՝ թէ-մէլ էֆ.՝ Պապա էսկի պուսապասընտա պուլունան իւչ ատէտ չէշմէնին պիր զէմանատանպէրի խարապ օլան սու հօլ-լարընը պու քէրրէ միւքէմմէլ սուրէթ-տէ թամիր վէ գասապանը էսիրնէ վէ Դըրգ Բիլիսա ճատտէսի իւզէրինտէ վէ էն միհհիմ պիր եէրինտէ տախի զա-եէթ մէթին վէ կիւղել պիրտէ չէշմէ եարբրարը մահէլլինտէն պիլիրիլ-միշ տիր։

ՄԸՍԸՐԸՆ ահվալը սբհիթէսի հագ-գընտա թէագըգաթ իճրա իթմէք իւզ-րէ, Ինկիլիզ տօգթօրլարընտան տօգ-թօր Ճէրահէվ Մըսըրա կէլմիշ վէ իչէ պաշլամըշ սբր։

ԷՎԷԼԷԲԻ կիւն Սօֆիա տանաեը նէֆիսէ մէքթէպի սալոնընտա Միթօֆ թարաֆընտան Ասօրիլէր վէ Իրանիլէ-րին թարը միմարիլէրի հագգընտա պիր գոնֆէրանս վէրիմիշ տիր։ Պուլ-կարիսթան բրէնսի Ֆէրտինանտ հաղ-րէթլէրի Վիէննատէ կիթմէքտէ պուլ-ունան վարիէսի բրէնսէս Գլէմանթինի Նիչէ գասար թէչէի իթմէսի միւնա-սիպէթիյէ, չէհրը մէղքիւրսէ բէտմէն գապուլ օլունմուշ վէ օրանըն գոմա-տանը միրալայ Ճէսմիշ գրալ Ալէք-սանտր հաղրէթլէրի Նամբնա, բրէնս հաղրէթլէրի նէ խօշամէտի մէրասիմի իճրա էյլէմիշ տիր։

ՐՈՒՄ բաթրիրը բիրթպէթլու էֆ. հաղրէթլէրի՝ էվէլէքի կիւն գուսը չ՚րիֆ բում բաթրիրը բիրթպէթլու էֆ. հաղրէթլէրիի զիեարէթ էյլէմիշ տիր։

ԱԶԳԱՅԻՆ

ՌԷՖԷՈՍ ԷՖ. ՊԷՐՊԷՐԵԱՆԻ
ԿՐԹԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԷՈՒԹԵԱՆ
ՊՏԱՂԱՅԻՆԳԱՄԵԱՅ ՅՈՒԲԵԼԵԱՆԻ
ՀԱՆԴԻՍԸ

Երէկ կատարուեցաւ Պէրպէրեան յոբելեանի հանդէսը՝ համանուն վար-ժարանին մէջ։ Առտուն, Ս. Պատրիարքը Սկիւտար Ս. Խաչ եկեղեցին մա-նաւոր պատարագ մատոյց՝ Յոբելեարին ննջեցեալներուն հոգւոյն։ Պատարագէն վերջ խօսեցաւ քարոզը՝ օրուան պա-րագային վրայ, նիւթ ունենալով դա-տիարակութիւնն ու դատիարակի դե-րը, անոնց կատարելութեան անհրա-ժեշտ տարրը նկատելով իմաստու-թիւնը, որ միայն պիտի կրնայ արդիւ-նաւոր ընծայել որ և է դատիարակա-կան գործ։ Հարկ է, ըսաւ, տալ ա-նուանը անոր՝ որ այդ միւնսին իմաս-տութեամբ գիտցաւ իր դերին, իր դատիարակի դերին մէջ բարձր ի գը-լուխ կանգնիլ,—ինչ որ ես իմ բոլոր համոզումովս ու գիտակցութեամբս կը հաստատեմ ըսաւ,—երբ այսօրուան եկե-ղեցական այս համախմբումը ու բոլոր համակրութեան խանդաղին արտայայ-տութիւնները արդէն շատ որոշ կերպով կը յայտնեն ատիկայ, շուրջ պարելով բոլորտիքն անոր որ նոյն ինքն Ռեթէոս Պէրպէրեանն է։—Ճաշու գիրքը կար-դաց Դ. Խաչկոնց։

Եկեղեցիին աւարտումէն վերջ Ս. Պատրիարքը, Պէրպէրեան է.ի. և բոլոր հանդիսականներն ու Պէրպէրեան սա-ները վարժարան գացին, ուր արդէն ճաշի սեղանները սարքուած էին, հրաւիրեալներու եւ վարժարանին աշակերտներուն համար։ Առաջին սե-ղանին վրայ, որուն կը նախագահէր Ս. Պատրիարքը, բաժակներ առաջար-կուեցան Ս. Պատրիարքէն և ուրիշնե-րէ Յոբելեարին կենացը, որ իր կարգին բաժակաճառով մը պատասխանեց՝ ըսե-լով թէ այն գնահատումի և համարումի արտայայտութիւնը, որ կ՚ապացուցուի այս յոբելեանով, ոչ անչուշտ իր արժա-նիքին համար էր աւելի՝ որքան ըմբռնու-մի բարձրացման մեր հասարակութեան մէջ՝ հանդէպ վարժապետին ու վար-ժապետութեան, և պարպեց գաւաթը Ս. Պատրիարքին կենացը՝ որ ինքն ալ իբր երբեմնի վարժապետ մը իր ազակ-ցութիւնը չզլացաւ վարժապետի մը համար սարքուած յոբելեանի մը կատար-ման։ Բաժակներ առաջարկեցին Պ. էֆ. Կարապետեանէ Բաղաք. Ժողովոյ ներկայացուցիչ Տիգրան էֆ. Եուսուփ-եանի կենացը. Խորասանճեան էֆ. Պէրպէրեանի՝ թէ իր յոբելեանին և թէ իր անուան տարեդարձին առթիւ. Պէրպէրեան էֆ.՝ Յակոբ էֆ. Ոսկան և Մկրտիչ էֆ. Մեզպուրեան բաղմարդիւն ուսուցիչներուն՝ որոնք ևս սեղանակից էին. Ոսկան էֆ. ալ փոխադարձաբար Պէրպէրեան էֆ.ի. դարձեալ Պէրպէրեան էֆ.՝ բաժակ առաջարկեց Մխիթարեան միաբանու-թեան կենացը՝ իբր հայ գրականու-թեան սատարող մարմնի մը՝ որ իր երկ-հարիւրամեայ յոբելեանը կատարեց դեռ վերջերս։ Հ. Գաբրիէլ Մէնէվիշեան, իբր ներկայացուցիչը այս միաբանու-թեան Վիեննական ճիւղին, շա՛տ հա-մակրական խօսքերով բաժակ պարպեց Յոբելեարին և ընդ. հայ ուսուցչու-թեան համար։ Եւն. Եւն.

Սեղանին աւարտումէն ետքը, հան-դիսականներն անցան վարժարանին մեծ սրահը՝ ուր աշակերտներն ու ներ-կայ բազմութիւնը կ՚ապասէին արդէն։ Եռանդնաբորբ ծափահարութիւնը վեր-ջին ծայր որոտընդոստ և չդադրելից կերպով պայթեցաւ այն պահուն՝ ուր Յոբելեար Պէրպէրեան էֆ. Ս. Պատ-րիարքին առաջնորդութեամբը կ՚անցնէր իրեն յատկացուած աթոռին առջեւ, Ս. Պատրիարքին ձախ կողմը։ իսկ աջ կող-մը կը գտնուէր Դէրդ եպիսկ. Երեց-եան։ Ներկաներուն մէջ կը տեսնուէին Յունաց Սմեն. Պատրիարքին կողմէ՝ Տ. Դրիդորիոսը՝ Տիմիթիոս էֆ. Զուա-քիտէսի ընկերակցութեամբ. որոնք առանց հրաւէրի ապասելու կը մաս-նակցէին հանդէսին ազնուօրէն։ Ազգ. Վարչութեան Բաղաք. Ժողովոյ կողմէ Տիգրան Եուսուփեան և Տ. Նէրսէսեան էֆ.ները. Ուսումն. Խորհուրդին կողմէ՝ Տօքթ. Թորգոմեան, Հրանդ Ասա-տուր, Ս. Կուրտիկեան, Յ. Դուրգէն էֆ.ները, Տնտես. Խորհուրդին կողմէ Տանիլեան և Սուրէնեան էֆ.ները Դասաս. Խորհուրդէն՝ Տօքթ. Ալլան-վերտեան և Հմայեակ քհն., մասնաւո-ր ներկայացուցիչներ, գրադէտներ, Պատ-րիարքարանի ամբողջ պաշտօնեութիւ-նը, Յոբելեանի Ցանձնաժողովին անդամները, վարդապետներ, քա-հանաներ, Պէրպէրեան նախկին սաներ և արդի սաներ, ուսուցիչներ և ուրիշ շատ մը ծանօթ ու անծանօթ անձնա-ւորութիւններ։ Պէրպէրեան էֆ.ի քովն ու շուրջը կը գտնուէին իր դուստ-րը, մանուկ Պէրպէրեանը, եղբայրը, պարագաները։

Նուէրները կը ցուցադրուէին պա-տերէն վար կամ սեղաններու վրայ։ Հանդէսը սկսաւ Համիտիյէ քայլեր-գով, զոր երգեցին վարժարանին սա-ները՝ և որուն ունկնդրեցին ներկաներ-ը յոտնկայս։ Ապա վարժարանին թուր-քերէնի ուսուցիչ Պ. էֆ. Կարապետ-եան բեմ ելնելով կարդաց թուրքերէն բանախօսութիւն մը, որով կ՚ըսէր թէ պարտականութիւն մըն է Պէրպէրեանի յոբելեանը տօնելը, երբ անիկա կրցեր է 25 տարիէ ի վեր կրթական գործունէ-ութեան շրջան մը բոլորել, շնորհիւ Օգոստափառ Սուլթանին որուն բարձր հովանիին տակ օսմ. երկիրներու ամէն անկիւնները կրթութիւն և ուսում կը տարածուին և որ իբր լուսամիտ և կրթ-ասէր վեհապետ մը մի՛չտ քաջալեր-ած է կրթութեան գործին վաստակա-ւորները, ինչպէս վերջերս ուղղամիտ և բաղմարդիւն յոբելեարը՝ անոր շնոր-հելով Գ. կարգի Մէճիտիէ պատուանշանը, և բարեմաղթութիւններ ըրաւ Ն. Կայս. Վեհափառութեան արեւշատութեանը։ Բանասացը յետոյ երախտագիտական խօսքեր ուղղեց իր ուսուցչին Պէրպէր-եան էֆ.ի և երկար կեանք ու գործ-ունէութիւն մաղթեց անոր։

Յետոյ Յոբելեանի Ցանձնաժողովին անդամ Ճէրատեան էֆ. կարդաց յանձ-նաժողովին տեղեկագիրը, որուն մէջ կը շեշտուէր Պէրպէրեանի անվհատ կորով-ու գործունէութիւնը կրթ. ասպարէ-զին վրայ և կ՚ըսուէր թէ Պէրպէրեան սա-ները՝ փափաքելով երախտագիտական հարկ մը մատուցանել վարպետին, ներ-կայ տարւոյս սկիզբը կը կազմեն յանձ-նաժողովը մը՝ որ պիտի զբաղէր ո՛րքան յոբելեանի մը կարգադրութիւններով, նրնքան այն միջոցներով ու գիւրութիւններով, որոնցմով պիտի կրնային Պէրպէրեան վարժարանը վե-րաշինել։ Կը յարէր տեղեկագիրը. թէ Յանձնաժողովը ջանաց իր մտադրու-թիւնը գործադրել, գործի սկսելով այն օրէն՝ ուր Ս. Պատրիարքը Կոնդակով մը մեկաեղ իր նախագահութեան տակ կ՚առնէր զայն. մինչեւ վերջ անիկա հեռաւոր թէ մօտաւոր ամէն կողմերէ համակրալիր պատասխաններ գտաւ իր հրաւէրներուն ո՛րքան բարոյապէս նոյն քան նիւթապէս և յատաջ բերաւ 1098 օսմ. ոսկի 98 զրշ.ի չափ գումար մը. որ Յոբելեարին տրամադրութեանը տակ կը դրուի, եւն. եւն.։ Ապէ վերջ կարդացուեցան հեռագիրները, հաս-ուածներ նամակներէ, որոնց մէջ կա-յին Երուսաղէմի Ամեն. Ս. Պատ-րիարքին, Իզմիրի առաջն. Մելքիսեդէկ Արք.ին, Իզմիրէ Մեսրոպ Նուպարեանին, Մկրտիչ քհնյ. Զէլեան-եանի, Պարսկական Պէրպէրեանի նախ-կին սան Առաքել Առաքելեանի, Պրուս-սայէ նախկին սան Նշան Դալֆայեանի, Տրապզոնէ Եղիազար Տապագեանի, Տարէնտէէ Մկրտիչ Թուրեանի, Բարիզէ Վռամշապուհ քհնյ. Քիպարեանի, Շապ-պէն-Թարասիսաբէ Սմբատ վ.ի, Ռուս-իոյ Կիսմիւշեան վարժարանի ուսուցչ. մարմնին, Կեսարիոյ առաջն. Տրդատ եպսկ.ի, Բաբերդի Արամեան վարժարանի Սըլավէ Դաւիթ Քիչթօֆճեանի, Վանէ Համբարձում Երամեանի, Վանայ, Հայկ սրբանոցի սաներուն, Այնթապի Վարդ. կրթ.ի Ադիքսանդրիայէ Յով-հաննէս էֆ., Սեթեանի, Կալկաթայէ՝ Մեսրոպ Սեթեանի (գրաբար), Մկրտիչ քհնյ. Զէլեատեանի, Լեւոն Սրապեանի, Նամակները, և Սամսոնէ՝ Մըսըրեանի Երզրումի տաքին. Զաւէն Ծ. Վ.ի (որ-ուն հեռագրին ընթերցումն անձայն անցաւ թէև, բայց հաղիւ թէ 30 ոս-կիի նուէրը լսուեցաւ՝ բուռն ծափա-հարութիւն մը զոռաց մէկէն, յայտնի չէ թէ նուիրատուին համար թէ՝ դրա-մին), Իզմիրի Ուսումն. Խորհուրդին, Արմաշի դպրեվանքի Օսմանեբէնի ու-սուցիչ Սա. Թասլաքեանի, Սանասար-եան վարժարանի Տեսչութեան և ու-սուցչութեան, Վանայ Երամեան վար-ժարանի հիմնադրին, Ալեքսանդրիայէ Ալիքս. Ասքանազեանի, Բազմավէպի, Իզմիրէ՝ Մամուրեանի, Զիլինկիրեա-նի և Որբերեանի հեռագիրները։ Պուլ-սէն նամակներ ուղղած էին Տիկ. Զա-պէլ Հ. Աստուր, Տիգրան Արփիար-եան, Հմայեակ եպիսկ., Մկրտան Հայր, Կարապետ Իւթիւճեան, Մարկոս Ազաբեկեան, Մուրատեան, Տիգ. Հիւն-քարպէյէնտեան, Տիգրան Դասապ-եան, Գաբրիէլ եպիսկոպոս Ճէ-վանիրճեան, (որ տկար ըլլալուն՝ չէր կրցած ներկայ գտնուիլ սոյն հանդիսին), Տօքթ. Փափազեանի, պատուելի Աստ-ուրեան, Մատթէոսեան, Դիոնէսիոս Ս. քհնյ. Ճիրմէճեան, Մովսէս Փա-փազեան, Պապեան եւն, եւն։

Այս ամէնէն վերջ երգը սկսաւ ա-շակերտներուն կողմէ, որմէ յետոյ տքթ. Թորգոմեան էֆ. բեմ ելլելով՝ ի դիմաց Ուսումն. Խորհրդոյ և Պէր-պէրեանի ուղղուած գրուած մը կար-դաց, յուզուած և սրտագեղ, որ ի մէջ այլոց, ըսաւ թէ սխալ է այն կար-ծիքը թէ թրքահայերը չեն գիտեր գը-նահատել իրենց կրթական հաստատու-թիւնները ու անոնց գործիչները, և ա-պացոյց բերաւ՝ Խասգիւղի Գալֆեան Արբանոցի, Մամուրեանի և հիմա Պէր-պէրեանի յոբելեանները։ Ի վեր-ջոյ Պէրպէրեանը՝ իբր հեղինակը կրթ. գրքերու որով կ՚ընթանան այ-սօր մեր բոլոր վարժարանները՝ իրա-ւունք ունի նաեւ Ուսումն. Խորհրդին երախտագիտութիւններուն։

Բարդէն Ծ. Վ.՝ ի դիմաց Արմաշու միաբանութեան՝ կարդաց գրաբար գրուած մը։ Թորգոմեան Գէորգ էֆ.՝ Ս. Խաչ Թաղ. Խորհրդին կողմէ։ Երուանդ էֆ. Տ. Անդրէասեան՝ Պէրպէր-եան վարժարանի ուսուցչական մարմ-նին և կերպով մը ընդհ. ուսուցիչնե-րուն կողմէ՝ իր երեց եղբայրակցին առաջեւ։ Վիեննայի Մխիթարեաններէն Հ. Գաբրիէլ Մէնէվիշեան՝ քաջայան-գուզն և գեղեցիկ գրաբարով բան մը խօսեցաւ՝ ուժգին չեչտերով։ Երդ։ Աղեքսանդր Փանոսեան իր յանգաձոյ ոտանաւորներէն մէկը՝ Յոբելեանին առ-թիւ, Տիգրան էֆ. Եուսուֆեան Բա-ղաքական Ժողովոյ կողմէ։ Եւ... ան-խուսափելի Յակոբ Դուրգենը, որ ի դիմաց Ուսումն Խորհրդոյ, Տքթ. Թոր-գոմեանին խօսածներուն պակասը լրա-ցնելու և անպատճառ բան մը ևս ինք խօսած ըլլալու համար, բան մը խօսե-ցաւ։ Խօսք առաւ Յոյն վարժարաննե-րուն ընդ. Տեսուչ Տ. Դրիդորիոս, և ըսաւ թէ Յունաց տիեզերական Պատ-րիարքը լսելով որ կրթ. այսպիսի հանդէս մը սարքուած է, զինքը խբր-կած է իբրեւ ներկայացուցիչ, Ն. Ամե-նապատուութեան խնդակցութիւններն ու շնորհաւորութիւնները բերելու հոս, Տ.Դրիդորիոս բարեմաղթութիւնները բաւ. Վեհ. ուսումնասէր Սուլթանին թան-կագին կենացը. եւն, եւն.։ Տիմիթրիոս էֆ. Զօրագիտէս այս խօսքերը թարգ-մանելէ ետքը, իր կողմէն ալ քանի մը խօսք աւելցուց Պէրպէրեանին ուղ-ղուած, զոր խանդաղատանքով էր որ կ՚արտասանէր։ Յովհ. էֆ. Հինդլեան և Պէրպէրեան վարժարանի աշակերտ մը գրուածքներ կարդացին։ Իւրաքան-չիւր բանախօսի բեմէն վար իջնալուն՝ Յոբելեարը ճակատները կը համբու-րէր անոնց հետ, և իւրաքանչիւր բա-նախօս՝ ծափահարութիւններով կ՚ող-ջունուէր։

Այս ամէնը կատարուեցան կարգա-ցոյցի մը համեմատ։ Ոտքի ելաւ Յո-բելեարը և սկսաւ իր բանախօսութեան։ Մայրէ ի ծայր օղակաւորումն էր ան ազնուական մտածումին ու բարձրա-գոյն հայեցողութիւնն էր որ կրթու-թեան իտէալի մը ըմբռնումը կը ներ-կայացնէր։ իր ըմբռնումը, որուն հա-մեմատ հասկցած էր և վարածինք քա-ռորդ դարէ ի վեր իր հաստատութիւնը հասարակութեան նուիրելով ո՛րքան օգտակարին հետամուտ՝ նոյնքան դե-ղեցիկին, մտքի բարոյականին ոգին տիրացած անհատներ։ աշխատինք լաւ խորհելու. անուասիկ լաւագոյն բա-րոյականը, Բասքալի ըսածին պէս. և իմաստասիրութեան պէսքը շեշտուց կրթական դրութեան մէջ ելն.։ Երբ առաջին տարիներուն կ՚սկսի իմ գոր-ծիս, մտքէս կրնայի անցընել, ըսաւ, որ քսանչինդ տարի վերջը յոբելեանը պիտի տօնուէր անոր, համակրական այս ցոյցերուն մէջը։ Ասիկա ցնորք մըն էր այն տարն, ըսաւ. բայց այդ ցնորքը անա իրականութիւն մը կը դառ-նայ այսօր։ Շնորհակալութիւն յայտնեց անոնց՝ որոնք պատճառ եղան և մաս-նակցեցան այս յոբելեանին. այսօր իր տրամադրութեան տակ կը դրուի 1200 ոսկիի մօտ գումար մը, որուն 100 ոս-կին ինք կը յատկացնէ Ուսուցչաց Օգ-նութեան Մնտուկին, 30 ոսկի՝ Վանայ Երամեան վարժարանին և 20ոսկին՝ Մա-մուրեանի ի դիշատակ կանգնուելիք մատաղանին շինութեան և արդէն հինգ օրերը կը խնամուին վարժարանին մէջ. ծափահարութիւններ կը շարունակուէին իրարու ետեւէ՝ այս յայտարարութիւնն-երուն վրայ։ Շնորհակալութիւն յայտնեց վերջապէս ա.Հնուն, Ս. Պատրիարքէն մինչեւ յետին մատակարարը Յոբելեա-նին, որոնց հետ նաեւ ազգ. մամլոյն, որ իր էջերովը այս Յոբելեանին նկատ-մամբ բաւականէն աւելի համակրական կերպով վերաբերուեցաւ, ըսաւ, ու մասնաւորապէս «Մանզումէ»ին ու Պ. Թէոդիկ Լապտինճեանի՝ որ Պէրպէրեան սաներէն փուչ մը շինել ուզած էր այս թերթին մէջ, իր դատիարակին նուիրելով զայն։ Եւ այս կրթական գարիքները, որ կը վայելենք, ըսաւ, կը պարտինք Ն. Կայսերական Վեհա-փառութեան քաղաքակրթասէր և ու-սումնասէր ձգտումներուն և բարեմաղ-թութիւններ ըրաւ Ն. Կայս. Վեհա-փառութեան արեւշատութեանը հա-մար։ Ժամանակը ա՛յնչափ սուղ է որ չպիտի կրնանք Պէրպէրեան էֆ. բա-նախօսութեան վրայ ծանրանալ, շատ հարեւանցիօրէն մէկ քանի գիծերուն վրայէն անցնելով միայն անոր. միայն ըսենք թէ ծափահարութիւնները միշտ աւելի խանդաղին վերսկսան երբ ա-ւարտեցաւ անիկա։ Ս. Պատրիարքը մէկ երկու խօսք ալ ըրաւ՝ Յոբելեա-նին մէջ նշմարելով ուսուցչութեան վարկին բարձրացումը ու վերջացաւ հանդէսը, մինչ աղաքը «Ով Հայր մեր»ը կ՚երգէին, ու երբ ժամը 11½-ն էր արդէն։ Անձրեւը, միշտանա կը շա-րունակէր տեղալ դուրսը՝ ամպոտ եր-կնքի մը վար, բայց տպաւորութիւնը՝ որ քիչ մը առաջ ներսը կրուած էր և որ պիտի տեւէր եաքն ալ. վաղն ալ. սիւս օրն ալ, չէր զգացներ այդ տխուր լալկանութիւնը՝ որ ուրիշ առն-անհաղ պիտի թուէր։

Նուէրներուն ցանկը՝ վաղուան թը-ղթով։

Աղթամարի վանքին միաբանութիւ-նը այս անգամ ալ Պատրիարքարան հեռագիր մը քաշելով խնդրած է որ Աղթամարայ կաթողիկոսական տեղ. Արսէն վարդապետին ալ եպիսկոպոսա-նալուն հրաման և թոյլտուութիւն տրուի։

—Մայր եկեղեցւոյ Թաղ. Խորհուրդը երէկ հեռաձիլ հեռագիրը քաշեց Պէր-պէրեան էֆի.—

«Սանէլի Շահանէտէ, Հէյրի մէարիֆ գոմիսանին իսօսանիրուն պ ակասը լրա-ցնելու և անպատճառ բան մը ևս ինք խօսած ըլլալու համար, բան մը խօսե-ցաւ։ Խօսք առաւ Յոյն վարժարաննե-րուն ընդ. Տեսուչ Տ. Դրիդորիոս, և ըսաւ թէ Յունաց տիեզերական Պատ-րիարքը լսելով որ կրթ. այսպիսի հանդէս մը սարքուած է, զինքը խբր-կած է իբրեւ ներկայացուցիչ, Ն. Ամե-նապատուութեան խնդակցութիւններն ու շնորհաւորութիւնները բերելու հոս, Տ.Դրիդորիոս բարեմաղթութիւնները բաւ. Վեհ. ուսումնասէր Սուլթանին թան-կագին կենացը. եւն, եւն.։ Տիմիթրիոս էֆ. Զօրագիտէս այս խօսքերը թարգ-մանելէ ետքը, իր կողմէն ալ քանի մը խօսք աւելցուց Պէրպէրեանին ուղ-ղուած, զոր խանդաղատանքով էր որ կ՚արտասանէր։ Յովհ. էֆ. Հինդլեան և Պէրպէրեան վարժարանի աշակերտ մը գրուածքներ կարդացին։ Իւրաքան-չիւր բանախօսի բեմէն վար իջնալուն՝ Յոբելեարը ճակատները կը համբու-րէր անոնց հետ, և իւրաքանչիւր բա-նախօս՝ ծափահարութիւններով կ՚ող-ջունուէր։

Այս ամէնը կատարուեցան կարգա-ցոյցի մը համեմատ։ Ոտքի ելաւ Յո-բելեարը և սկսաւ իր բանախօսութեան։ Մայրէ ի ծայր օղակաւորումն էր ան ազնուական մտածումին ու բարձրա-գոյն հայեցողութիւնն էր որ կրթու-թեան իտէալի մը ըմբռնումը կը ներ-կայացնէր։ իր ըմբռնումը, որուն հա-մեմատ հասկցած էր և վարածինք քա-ռորդ դարէ ի վեր իր հաստատութիւնը հասարակութեան նուիրելով ո՛րքան օգտակարին հետամուտ՝ նոյնքան դե-ղեցիկին, մտքի բարոյականին ոգին տիրացած անհատներ։ աշխատինք լաւ խորհելու. անուասիկ լաւագոյն բա-րոյականը, Բասքալի ըսածին պէս. և իմաստասիրութեան պէսքը շեշտուց կրթական դրութեան մէջ ելն.։ Երբ առաջին տարիներուն կ՚սկսի իմ գոր-ծիս, մտքէս կրնայի անցընել, ըսաւ, որ քսանչինդ տարի վերջը յոբելեանը պիտի տօնուէր անոր, համակրական այս ցոյցերուն մէջը։ Ասիկա ցնորք մըն էր այն տարն, ըսաւ. բայց այդ ցնորքը անա իրականութիւն մը կը դառ-նայ այսօր։ Շնորհակալութիւն յայտնեց անոնց՝ որոնք պատճառ եղան և մաս-նակցեցան այս յոբելեանին. այսօր իր տրամադրութեան տակ կը դրուի 1200 ոսկիի մօտ գումար մը, որուն 100 ոս-կին ինք կը յատկացնէ Ուսուցչաց Օգ-նութեան Մնտուկին, 30 ոսկի՝ Վանայ Երամեան վարժարանին և 20ոսկին՝ Մա-մուրեանի ի դիշատակ կանգնուելիք մատաղանին շինութեան և արդէն հինգ օրերը կը խնամուին վարժարանին մէջ. ծափահարութիւններ կը շարունակուէին իրարու ետեւէ՝ այս յայտարարութիւնն-երուն վրայ։ Շնորհակալութիւն յայտնեց վերջապէս ա.Հնուն, Ս. Պատրիարքէն մինչեւ յետին մատակարարը Յոբելեա-նին, որոնց հետ նաեւ ազգ. մամլոյն, որ իր էջերովը այս Յոբելեանին նկատ-մամբ բաւականէն աւելի համակրական կերպով վերաբերուեցաւ, ըսաւ, ու մասնաւորապէս «Մանզումէ»ին ու Պ. Թէոդիկ Լապտինճեանի՝ որ Պէրպէրեան սաներէն փուչ մը շինել ուզած էր այս թերթին մէջ, իր դատիարակին նուիրելով զայն։ Եւ այս կրթական գարիքները, որ կը վայելենք, ըսաւ, կը պարտինք Ն. Կայսերական Վեհա-փառութեան քաղաքակրթասէր և ու-սումնասէր ձգտումներուն և բարեմաղ-թութիւններ ըրաւ Ն. Կայս. Վեհա-փառութեան արեւշատութեանը հա-մար։ Ժամանակը ա՛յնչափ սուղ է որ չպիտի կրնանք Պէրպէրեան էֆ. բա-նախօսութեան վրայ ծանրանալ, շատ հարեւանցիօրէն մէկ քանի գիծերուն վրայէն անցնելով միայն անոր. միայն ըսենք թէ ծափահարութիւնները միշտ աւելի խանդաղին վերսկսան երբ ա-ւարտեցաւ անիկա։ Ս. Պատրիարքը մէկ երկու խօսք ալ ըրաւ՝ Յոբելեա-նին մէջ նշմարելով ուսուցչութեան վարկին բարձրացումը ու վերջացաւ հանդէսը, մինչ աղաքը «Ով Հայր մեր»ը կ՚երգէին, ու երբ ժամը 11½-ն էր արդէն։ Անձրեւը, միշտանա կը շա-րունակէր տեղալ դուրսը՝ ամպոտ եր-կնքի մը վար, բայց տպաւորութիւնը՝ որ քիչ մը առաջ ներսը կրուած էր և որ պիտի տեւէր եաքն ալ. վաղն ալ. սիւս օրն ալ, չէր զգացներ այդ տխուր լալկանութիւնը՝ որ ուրիշ առն-անհաղ պիտի թուէր։

Նուէրներուն ցանկը՝ վաղուան թը-ղթով։

Աղթամարի վանքին միաբանութիւ-նը այս անգամ ալ Պատրիարքարան հեռագիր մը քաշելով խնդրած է որ Աղթամարայ կաթողիկոսական տեղ. Արսէն վարդապետին ալ եպիսկոպոսա-նալուն հրաման և թոյլտուութիւն տրուի։

—Մայր եկեղեցւոյ Թաղ. Խորհուրդը երէկ հեռաձիլ հեռագիրը քաշեց Պէր-պէրեան էֆի.—

«Սանէլի Շահանէտէ, Հէյրի մէարիֆ գոմիսանին իսօսանիրուն պ ակասը լրա-ցնելու և անպատճառ բան մը ևս ինք խօսած ըլլալու համար, բան մը խօսե-ցաւ։ Խօսք առաւ Յոյն վարժարաննե-րուն ընդ. Տեսուչ Տ. Դրիդորիոս, և ըսաւ թէ Յունաց տիեզերական Պատ-րիարքը լսելով որ կրթ. այսպիսի հանդէս մը սարքուած է, զինքը խբր-կած է իբրեւ ներկայացուցիչ, Ն. Ամե-նապատուութեան խնդակցութիւններն ու շնորհաւորութիւնները բերելու հոս, Տ.Դրիդորիոս բարեմաղթութիւնները բաւ. Վեհ. ուսումնասէր Սուլթանին թան-կագին կենացը. եւն, եւն.։ Տիմիթրիոս էֆ. Զօրագիտէս այս խօսքերը թարգ-մանելէ ետքը, իր կողմէն ալ քանի մը խօսք աւելցուց Պէրպէրեանին ուղ-ղուած, զոր խանդաղատանքով էր որ կ՚արտասանէր։ Յովհ. էֆ. Հինդլեան և Պէրպէրեան վարժարանի աշակերտ մը գրուածքներ կարդացին։ Իւրաքան-չիւր բանախօսի բեմէն վար իջնալուն՝ Յոբելեարը ճակատները կը համբու-րէր անոնց հետ, և իւրաքանչիւր բա-նախօս՝ ծափահարութիւններով կ՚ող-ջունուէր։

Այս ամէնը կատարուեցան կարգա-ցոյցի մը համեմատ։ Ոտքի ելաւ Յո-բելեարը և սկսաւ իր բանախօսութեան։ Մայրէ ի ծայր օղակաւորումն էր ան ազնուական մտածումին ու բարձրա-գոյն հայեցողութիւնն էր որ կրթու-թեան իտէալի մը ըմբռնումը կը ներ-կայացնէր։ իր ըմբռնումը, որուն հա-մեմատ հասկցած էր և վարածինք քա-ռորդ դարէ ի վեր իր հաստատութիւնը հասարակութեան նուիրելով ո՛րքան օգտակարին հետամուտ՝ նոյնքան դե-ղեցիկին, մտքի բարոյականին ոգին տիրացած անհատներ։ աշխատինք լաւ խորհելու. անուասիկ լաւագոյն բա-րոյականը, Բասքալի ըսածին պէս. և իմաստասիրութեան պէսքը շեշտուց կրթական դրութեան մէջ ելն.։ Երբ առաջին տարիներուն կ՚սկսի իմ գոր-ծիս, մտքէս կրնայի անցընել, ըսաւ, որ քսանչինդ տարի վերջը յոբելեանը պիտի տօնուէր անոր, համակրական այս ցոյցերուն մէջը։ Ասիկա ցնորք մըն էր այն տարն, ըսաւ. բայց այդ ցնորքը անա իրականութիւն մը կը դառ-նայ այսօր։ Շնորհակալութիւն յայտնեց անոնց՝ որոնք պատճառ եղան և մաս-նակցեցան այս յոբելեանին. այսօր իր տրամադրութեան տակ կը դրուի 1200 ոսկիի մօտ գումար մը, որուն 100 ոս-կին ինք կը յատկացնէ Ուսուցչաց Օգ-նութեան Մնտուկին, 30 ոսկի՝ Վանայ Երամեան վարժարանին և 20ոսկին՝ Մա-մուրեանի ի դիշատակ կանգնուելիք մատաղանին շինութեան և արդէն հինգ օրերը կը խնամուին վարժարանին մէջ. ծափահարութիւններ կը շարունակուէին իրարու ետեւէ՝ այս յայտարարութիւնն-երուն վրայ։ Շնորհակալութիւն յայտնեց վերջապէս ա.Հնուն, Ս. Պատրիարքէն մինչեւ յետին մատակարարը Յոբելեա-նին, որոնց հետ նաեւ ազգ. մամլոյն, որ իր էջերովը այս Յոբելեանին նկատ-մամբ բաւականէն աւելի համակրական կերպով վերաբերուեցաւ, ըսաւ, ու մասնաւորապէս «Մանզումէ»ին ու Պ. Թէոդիկ Լապտինճեանի՝ որ Պէրպէրեան սաներէն փուչ մը շինել ուզած էր այս թերթին մէջ, իր դատիարակին նուիրելով զայն։ Եւ այս կրթական գարիքները, որ կը վայելենք, ըսաւ, կը պարտինք Ն. Կայսերական Վեհա-փառութեան քաղաքակրթասէր և ու-սումնասէր ձգտումներուն և բարեմաղ-թութիւններ ըրաւ Ն. Կայս. Վեհա-փառութեան արեւշատութեանը հա-մար։ Ժամանակը ա՛յնչափ սուղ է որ չպիտի կրնանք Պէրպէրեան էֆ. բա-նախօսութեան վրայ ծանրանալ, շատ հարեւանցիօրէն

بك اوغلى كاغذى

ՐԷՐԱ

ԵԹԷ ԿԸ ՓԱՓԱՐԻՐ առանց վնասակար նիւթեր պարունակելու առողջարար սիկարի թուղթեր ունենալ, ծխեցէ՛ք Կ. Պիպէրեանի

ԲԷՐԱ ԵՒ ՊԷՏՕՂԼՈՒ

անուն բուն գաղղիական ընտիր սիկարի թղթերը, որոնք ուրիշներէն առաւելութիւն մ'ալ ունին, գաղղիերէն և տաճկերէն Բէրայի գունաւոր քարտէսը պարունակելով։

ՓՈՐՁԵՑԷ՛Ք ԵՒ ԳՈՀ ՊԻՏԻ ՄՆԱՔ

Կեդրոնատեղին է. Կ. Պոլիս, Զիւմպիւլի խան, Կարապետ էֆ. Պիպէրեանի վաճառատունը։

Մեծաքանակ գնող յամախորդաց և յանձնակատարներուն ԴՈՀԱՑՈՒԻՑԻՉ ԶԵՂՉ։

Ուրիշ զանազան սիկարի թղթեր ալ կը գտնուին վաճառատունս։

Կեղծերէն զգուշացէք։

ՏԻՇ ԹԱՊԻՊԻ Ե. ՀՈՇԵԱՆ

Դարը Դէպդէ Մօտա Ֆոգրէսի Բէշիկթաշը սէֆրոլնա, Նումէրօ 52

Հէր կիւն սապահանն միմախլէյն Հոշեան էֆ. թէտավիխանէսինէ միւրաճաաթ խէն զէվաթը դասուլ իլէ տիշ աղրըլարը, չիրիւքլիւեի վէ պուռնարան իլէրի կէլէն աղը խասթալըգլարընը էն միւքէմմէլ վէ սօն թէրթիպսէ ալաթ վէ իլաճլար իլէ թէտավի իսէր։ Ալթըն, ըլաթին, էմալյան տիշ սօրտուրուլուպ զայէթ զարիֆ վէ սէնաաթքարանէ տիշ թագըմլարը իսալ իսէր կէրէք քաուչու վէ կէրէք ալթուն տիմաղ խթիսալը իլէ Հէր միրաճաաթ խէն թէկմին էսիւիր վէ տէրէօճառէ էսիլէն վագիֆէ մուճիսալը մէմնունիյէթի տէրթիտէ իբդալ օրունուտուգան սօնրա թէավիսէ օրունուր։

Բազար էրթէսի, չարշանպա վէ ճուտաա էրթէսի Յիանալ ճիհէթինտէ պուլունան միւշթէրիլէրինի սապահան էօյլէսէ գատար Պահճէ Գարուսա Ա. Սահակեան Տիշ թէտավիխանէսինտէ գապալ իսէր։

Լիւղումը թագտիրինտէ բազար կիսնէլերի տախի միւրաճաաթ օրունապիւր։ 13—20

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ Է. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ

Միւմախլէյէ՝ օն պիր սէնէ մուգատէմ, Մէքթէպի Հուգուգը Շահանէտէն պա չահաաէթնամէ, խուրուճ թիմիշ, վէ զարէթ ու խթիգամէթիյլէ հէր քէսին հիւանիւ թէվէճճիւհ վէ էմնիյէթինի գազանմըշ, էքսպաքը նամուս վէ լիյագաթտան վէ պիրինճի սընըֆ տավ վէքիլլերինէն մարուֆ պիր զաթ տը։

Քէնտիլերի՝ հէր նէվ Շերի, Հուգուգ, Ճէզա վէ Թիճարէթ տավալարընը տէրէօճառէ իսէր։

Պիր մէպլաղը մալիմ մուգապիլինտէ ալթը այլդ վէ սէնէլիք ապօնէ գայտ վէ գապալ իյլէր։

Տավալարը հագգընտա մէճճանէն մալիւմաթ ալմագ խթէէնիլերէ պէյանը բէյ վէ իթթայը մալիմաթտան գաչընմագ։ Էքսէր տավալարտան բէչին իւճբէթ ալմատըզը կիսի, բէք չօգլարընտա սուլէէն թէավիյէտ գուսուր էյլէմէզ։ Սապահլարը սաաթ 8—6եա վէ ագշամլարը տախի 9—11է գատար եազբիանէսինտէ պուլունուր։

Իսարէխանէսի՝ Պազը Ալի ճառատէսինտէ Մուսալ խանընտա 22, 23 վէ 24 նումէրօլը օտալար տը։

ՍԻՆԿԷՐԻ

ՃՇՄԱՐԻՏ ԿԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐԸ ԼԱՒԱԳՈՅՆ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐՆ ԵՆ ԲՈՎԱՆԴԱԿ ԱՇԽԱՐՀԻ ՄԷՋ

ՍԻՆԿԷՐԻ ընկերութիւնը իր հռչակաւոր մեքենաներէն մինչեւ յարդ 18 միլիոն մեքենայ ծախած է։

ՍԻՆԿԷՐԻ ընկերութիւնը զանազան արուեստանոցներու մէջ 400է աւելի չքաղաքամ և պատուոյ մրցանակ առած է։

Սոյն անհուն յաջողութիւնը զորս և ոչ մէկ ուրիշ ընկերութիւն կարողացած է ձեռք բերել, ՍԻՆԿԷՐ մեքենայից գերազանցութեան արդիւնքն է։

Կեղծերէն զգուշացէք. Միայն ՍԻՆԿԷՐԻ ճշմարիտ մեքենաները կը կրեն իրենց վրայ դիմաց զետեղուած յատկանիշը և կը ծախուին միմիայն ի վաճառատունս

THE SINCER MANF'G CO. TRADE MARK

Ժ. ՆԱՅՏԼԻՆԿԷՐԻ

ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ ՎԵՀԱՓԱՌ ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ, ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ԱՐՔԱՅԻՆ, ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ԻՇԽԱՆԻՆ, ԵՒԼՆ.

Արեւելքի համար ընդհանուր վարչութիւն, Բէրա, Գումպարաճի փողոցին անկիւնը գտնուած չէնքը։

Վաճառատունք ի Պոլիս՝ Բէրա, Մեծ փողոց, Կալաթա Սէրայի Լիսէին դիմաց։ Դուլաթիա՝ Դարուքէօյ թրամվէյի կայարանին դիմաց։ Պոլիս՝ Սուլթան Համամ և Սուլթան Պայազիտ։ Մանաճիւղք՝ գաւառաց բոլոր քաղաքներուն մէջ։

ԱՐԻՍ ԵՒ ԸՆԿ

ՇՈԳԵՇԱ Ժ ԳՈ ԾԱՏՈՒՆ

ՀՈՏԵՂԻՆԱՑ ԵՒ ՕՃԱՌԻ

ՀԻՄՆԵԱԼ 1889ԷՆ

Ս. ՊՈՂՈՍ

Թանգաթաղ

ՎԱՃԱՌԱՆԻՆ

Արուեստագիտական վերջին կատարելագործութեամբ և առաջնակարգ մեքենաներով օժտեալ և Եւրոպայի վարպետի մը հսկողութեան ներքեւ կ'արտադրէ ամենանուրբ հոտեղէններ ինչպէս նաև թուալէթի հոտաւէտ և լուացքի պարզ օճառներ։

Տեսակի ազնուութեան մասին Եւրոպական ամենամեծ գործարաններու ապրանաց դէմ մրցելու առաւելութեան կը միացնէ գիներու գերազանց աժանութիւնը։ Փափաքողներուն քանալոկը ձրի կը զրկուի։

Մեծաքանակ գնում ընող ուղղները կրնան դիմել Կ. Պոլսոյ մէջ Օրտագաք և Կ. Իսմիհեան Որդիք վաճառատունները, իսկ գաւառներու և օտար երկիրներու մէջ դիմել գործակալութեանց որ ի ստորեւ, ուր պիտի գտնեն նմոյշներու ցուցադրութիւն մը՝ պէտք եղած բոլոր տեղեկութիւններով։

ԲԱՐԻՋ. — ՊՊ. Լաքարիէ Որդի և Ընկ. 28, Ռիւ Շաթօտէօն։
ՊՈՄՊԱՅ. — ՊՊ. Սոլքար և Ընկ.
ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱ. — Պ. Մ. Գալֆեան.
ԳԱՀԻՐԷ. — Պ. Հ. Ռոզանթալ.
ՌՈՒՍՃՈՒԿ. — Պ. Պ. Կ. Իսմիհեան Որդիք։
ՎԱՐՆԱ. — Պ. Կէոռն Արտիթի.
ՍԵԲԱՍՏԻԱ. — Պ. Պ. Վ. Ս. Մեծատուրեան։
Ի ԶՄԻՐՆԻԱ. — Պ. Ցակոբ Մոմճեան։
ՌՈՏՈՍԹՕ. — Պ. Ցակոբ Բսօվատալ։
ԶՄԻՒՐՆԻԱ. — Պ. Հայրիրիս Վանտիկ.
ՍԵԼԱՆԻԿ. — Պ. Տիոս Ֆէրմանսէզ.
ԻՒՍԿԻՒԴԱՐ. — Պ. Մ. Քափուանօ.
ՊԷՅՐՈՒԹ. — Պ. Ֆրանքէլ Շիֆֆնէր.
ՍԱՄՍՕՆ. — Պ. Պ. Պետրոսեան Եղբարք։
ՏՐԱՊԻԶՕՆ. — Պ. Արիս Կ. Իսմիհեան.

23—24

ՈՒԷՍԴԸՐՆ

1851 TORONTO WESTERN LONDON

ԲԱՐԼԱՄԷՆԹՕՆԸՆ ԳԱՐԱԲԸ ՄԱԽՍՈՒՍՅԱԼ ԹՕՐՕՆԹՕ ՎԷ ԼՕՆԴՐԱՍ

1851Է ԹԷՆՍԻՍ ՕԼՈՒՆՄԸՇ

ԵԱՆԿԸՆԱ ԳԱՐՃԸ ԻՆԿԻԼԻԶ ՍԻԿՈՒՐԹԱ ԳՈՒՄԲԱՆԵԱՍԸ

Թաղմին օլունան զիւանլարդն մէճմուի	ինկ. լիրա	6,000,000
Մէվճուտ աղչէ վէ հասլաթը սէնէվիյէ	» »	1,250,000
Քեամիլէն թէէսիյէ օլունմուշ սէրմայէ	» »	410,000

Թուրքիա չիւղէսինին միւտիրի՝ ումումիի. ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ
Իսթանպոլ, Պահճէ Գարու, Անանիասի խան, Ն՝ 20, 21, 22։

Թաշրալարտա իշկիւզար վէ միւթէպէր աճէնթէլէր արանըլմագտա տը

ԻՄԻԹԱՐ. — Շէհրիմիզին էն մասրուզի Ֆրանսայ վէ Ալման գումբանիալարդն սէրմայէսի հասլաթընա նիսպէթէն 100 % օլուղը հատէ Ուէսթըրընքի 125 % տիր։ Իսթէ պու հագիգաթ Ուէսթըրն բագիպլէրինէ թէֆիվվուգ իթարմէյէ էն պէօյիւք թէէմինաթ տը։

ԲԱՐԻՋ ՍԷՐԿԻԻ ՌՈՒՄՈՒՄԻՍԻ

1900

ՍԱՏԷ, ՄԷՔԻՆ, ՍԷԻ, ՀԱՖԻՖ

ԱՄԷՐԻԳԱՆԸՆ ԷՆ ՄԵԾՈՒՐ ՏԻՊԻՆ ՄԱՔԻՆԱՍԸ

ՆԻՒ-ՀՕՄ

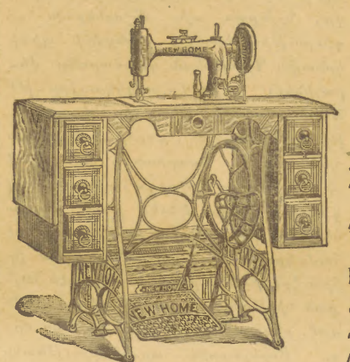

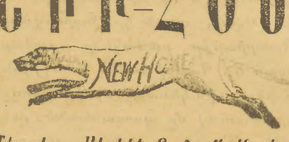

Մէրքէզի Սէրկիի Ումումիսինտէ միւքեափաթընը, HORS CONCOUR բէգապէսիլ գազանմը տը։

Էն ուփագ թէֆէրրուաթընա գատար էմսալտրա թէվէֆֆիւգ իսէր։

Թիւրֆիա իչիւն էէկեաճէ ահէնքասը ԱՄԷՏԻՕ ՍԱԼՎԱԹՕՐ

Մէրքէզի ֆիրուխթը Սթանպօլտա, Պահճէ Գարուսընտա, Համիտիյէ ճատէսի, Ն՝ 7 Թրամուէյ խաթթը իւզէրինտէ։ ՇԻԻՊԷԼԷՐ՝ Իզմիրտէ, Սիլիվրիտէ, Աֆիոն Գարահիսարտա վէ սաիրէ

ՊԱԼԳԱՆ

ՍՕՖԵԱՏԱ ՄԻԼԼԻ ՍԻԿՈՒՐԹԱ ՃԻՐՔԷԹԻ

ԵՐՄԱՅԻ, ԻՂԷԻՅԱՆ, ԹՈՒՄԲԱԿԱ Ֆ՝. 7,000,000

1899տա մէրի իւլ իթրա էօմիւր սիկուրթասը պէտէլի ֆրգ.	19,534,276
» » հանկըն » » »	460,267,203
» » » » բրիմի »	1,433,965

Էյտի-ը էտէրէ՝ վէ չօճուգլար իչիւն միւթէտիլ չէրքիթ իւլ սիկուրթա ագտալար

Եանկոս-ֆոբը հէր նէվի պիտա վէ եչեա իւղերինէ սիկուրթա ագտ իսէր։

Նէրլիյա՝ ֆոբրը հէր նէվի պիտա վէ եչեա իւղերինէ սիկուրթա ագտալարը գապալ իսէր։

Հիսսէտարանա՝ 1896տա 18½%, 1897տէ 18%, 1898տէ 18%, 1899տա 16% թէմմթիւ թէվզի իթմիշ տիր։

Շերքէթին Պանքէրլէրի (Տէրբասատէթէ Լօնտրատա Սոֆֆատա) Դրէյտի Լիոնէ, Անկլօ Աւսթրիան Պանգ, Պանգ Նասիոնալ Պիլկար։

Թաշրալար իչիւն միւստահտ վէ միւթէպէր քէֆալէթի ամէնթլէր արանըլյոր՝ Թիւրքիա իչիւն ումումի ամէնթէ ԱՐԵՍԿ ՈՒՆՃԵԱՆ

Գալաթա Մէրթէկպանի սոգագ, Ճէյիտխան

Թիւրքիա իչիւն ումումի միւֆէթթիշ.— Ա. ԿԻՐԻՐԵՂԵԱՆ

ՔԻՄԻ ՊՈՒԼՄԱԼԸՍԸՆԸՀ

Աղընտրողն գօգմամասընը, տիշլէրինիզին խասթալըգտան քիւլիէն արի գալմասընը արզու իսէր իսէնիզ Պաղչէ Գարուսընտա Նիզամիէ գարագոլը գարշու քէօչէսինտէ 1 նումէրօլը մասալը մախսուսատա տիշ թապիպի

ԽԱԶԻԿ ԺԱՄԱԿՈՉԵԱՆ ԷՖԷՆԴԻ

պուլմալըսընը։

Մումախլէյն Մէքթէպի Թըպիէի Շահանէտէն մէղուն օլուպ, հիշ պիր արը չիսս իթտիրմէքսիզին տիշ չէքմէքտէ մուճիսի պուլունտըղը պիր իլաճ իւլէ եալընը իբի տէֆատա էն չէտիտ տիշ ալրըլարընը քէսմէքտէ, «սքօրբիթ»կիպի հէր նէվ տիշ էթի խասթալըքլարընը թէավի իմմէքտէ էֆէնտին էն սօն ուսուլի իւզրէ վէ նէվ վիճատ ալէաթլար իւլէ տիշ տօլտըրմագտա տը։

Էնվայի թագմա տիշ վէ չէնէ իմալընտաքի մէհարէթի քեամիլէսի ումումի միւշթերիլերինին հիւանիւ թէվէճճիւհինի ճէլպ իթմէքտէ տիր։

Ճումաա կիւնլերի մուայէնէխանէտէ բազար կիսնէլերի տէ կէտիկ Բաչտտա Համամ ճատտէսինտէ, 15 նումէրօլը խանէսինէ միւրաճաաթ խէն ֆուգարայը մէճճանէն թէտավի իսէր։ Սապահլարը սաաթ 1½ գատար վէ ագշամլարը տախի սաաթ 11տէն սօնրա հէր վագթ խանէսինտէ պուլունուր։

ՏՕՔԹՕՐ ԶՕՊԱՆՕՂԼՈՒ

Մումախլէյն փարիսատ միւտէթը մէտիտ էմրազը տախլիսէ վէ սապանէկ քէսպի իսթիսաս իսէյտուպ սարա, ֆ ըսպազմօս, խթէրիք, եարբմ պաշ ալրըսը, նիւրվէլ, ուզգուսուզլուգ, ույգուտա կէզմիմէք, չօճուգլարդն խրար թուխամամալարը վէ էնվաի սինիրխասթալըգլարընը էյլէկթրիք իւլէ թէավի իյլէտիի կիպի միտէ սուլարը, վէ միտէ սույունդն արթմասը վէ էքսիլմէսի, պաղրրագ, գալպ, ագ վէ գարամիչէր վէ պիւճիւմէ էմրազը տախլիսէի սարիէի ֆէնտը թրպպէն էն օն քէշֆիսթը իւզրէ հէր կիւն սապահտան էօյլէնէ գատար իստանպօլտա օգճիլէր պաշընտա (Սիրկէման) վէ ուզուն չարչուտա (Մէրտիտ) էճզահանէլերինտէ վէ էօյլէտէն սօնրա, պէյ օղլու ճատտէի քէպիրտէ Օտիօն թէաթրօսու գարշուսընտա 165 նումէրօլու Մուայէնէխանէի խուսուսիէսինտէ միւրաճաաթ խէն խասթէկէանը գապալ իյլէր։

Մուայէնէխանէի խուսուսիէսինտէ հէր նէվ թէավիի էլէկթրիկի վէ էլէքթրիկ պանէօսու մէվճուտ տուր։

ՍԿԻԻՏԱՐՃԻՆԵՐՈՒՆ

Անոնք որ կը փափագին Մանչեսթրի բաժանորդ գրուիլ, կրնան դիմել Սեւլամբզ, Պապա-Ճան փողոց, կոշկակար Վահան էֆ. Սարգսեանի խանութը, և ստանալ օրինաւոր ընկալագիրը։

ՏՕՔԹՕՐ ԳՕՍԹԱՔԻ ՔԻԼԱՑՏԻԹԻ

Բարխատ իքմալը թանսիլ էթմիշ վէ էվրօբանդն էն մէչհուր խասթախանէլերինտէ ամէլիյաթ կէօրէրէք, օն եէտի սէնէ տախի իսթրաի թըպապէթլէ քէսպը վուգուճ էյլէմիշ տիր։

Թապիպը մուամիլէյհ կէօսիւս վէ միտէ իլէթլերէրնի կանի նէզլէի սատրիյէսէի, նէֆէս տարլըզընը, ագ ճիրեր ուֆունէթլերինի խուսուսիլէ վէբմ խասթէլիսինի, իսթիհարլարտա միւզմին էօքսիրիւք վէ տամարլարդն թէսալլուպ իմմէսինի, էմրազը գալպիյեէի, հազմըզլըզը, ինգբպազը, միւզմին խնալը, միտէ ազրըսընը, միտէ կէնիշլէնմէսինի, գանը պատրը, գարընտա սու տօլմասընը, գարամիչեր խասթալըգլարընը, խորարտա շէքիլ վէ եումուրթա ագը պուլունմասընը, էմրազը միքրոպիյեէի վէ գան խասթալըգլարընը վէ հէր ճինս չօճուգ խասթալըգլարընը՝ թէրագգիյեանթը գէնտիրէէ մուճիպինճէ էն սօն ուսուլը թըպպի վէճէլէ թէտավի էյլէր։

Թապիպը մուամիլէյհ՝ տէօրթ սէնէ պիր միւատէթ զարիֆնտա վասի պիր ֆէնտի խասթախանէսի սէր թըպապէթինտէ պուլունարագ, պու էնտատ խուսուսի թէտավի էյլէտիի խասթալարտան մատտա, ֆրէնկիեէ վէ պէլսոզղուգլուզունտ միւպթէլա օլմուշ ատօրթ պին գատար էշխասը թէտավի էյլէտիի ճիրէթլէ, պու իլէթլերին թէտավիսի խուսուսընտա ֆէվգէլատէ մէհարէթի քէսպ էյլէմիշ օլուուզունտան, էրքէք վէ գասընլարտա եէնի վէ էսկի ֆրէնկիեի վէ պէլ սոզղուգլուզունտ վէ անէլրուն հասրլ օլան սէս գըսրգլըզընը վէ եարալարը վէ տէրի ուֆունէթլերինի վէ իսրար տարլըզընը վէ իլիթհասը մէսանէի վէ վէդարիֆը թէնասիլիյեէ իհրաընտա նօգսանիյեէթի սուրէթը միւքէմմէլէէ վէ թէճարիբը միւթէատտիսէսինի թէրագգբեանթը ֆէնտիրէէ իլէ պիրլէշտիրէրէք աղ զէման զարֆընտա թէտավի էյլէր։

Տէր Ալիյեէ՝ հէր հանկը թապիպ իլէ խթէնիւրտա գօնսիլթօ օլունապիլտիսի կիպի, էվրօբանդն էն մէշհուր պաթըպպաը իլէ տախի պիր մուամասպէրէ գօնսիլթօ իհրա օլունուր։

Վիլայաթը Շանանէտէն թաշրիրէն միւրաճաաթ խտիճէք զէվլաթը՝ օրատաքի թապպին պիր բարբրընը եախուտ մուֆասսալ պիր թարիֆնամէ կէօնտէրիլէրի էլդէմ տիր։

Բազարտան մատտա, հէր կիւն սաաթ ալտրաէ գատար, Գումգապուտա Զիֆիթէ Կէշիկլէր Ճատտէսինտէ 13 նումէրօլու խանէտէ, սաաթ պէշլէն սէքիզէ գատար Սէրքէճիտէ Պապը Ալի Ճատտէսինտէ Թիւրքիյէ էճզահանէսինտէ։ Սաաթ ագուզտան օն պիրէ գատար Սուլթան Պազարիտտէ, Օգճիլար պաշընտա Սինէմանն էֆ. Նին Պազարիտ էճզահանէսինտէ խասթէկէանը գապալ էյլէր։ Ֆազբը օլանլար սալ։ կիսնէլերի մէճճանէն մուաէնէ օլունուրը կէտիք Բաչա հօգուչունտա Լիոր Մէրթիտի էֆ. Նին էճզահանէսինտէ հէր հանկի սաաթ խթէնիլիրսէ, թապիպը մուամիլէյհ ճէլպ օլունապիլէճէքտիր։

ՅԱԿՈԲ ՏԻԼԻՄԷԹԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.

Կ. Պոլիս Մահմատ Փաշայի Էլչիսը Ռիւ- 271

Վաճառատան մէջ կը ծախուին հարսնիքի համար ամէն տեսակ շաքարեղէններ և ըմպելիներ, ինչպէս նաև երեկոյթներու և անուան տօնախմբութեան օրերու համար տեսակ տեսակ շաքարներ և ըմպելիներ։

Անուշեղէններու յատուկ գործարան մը ալ ունենալով վաճառատունս, յանձնարարուած անուշները և զանազան շաքարեղէնները մեծ ուշադրութեամբ կը պատրաստուին, վաճառատան մէջ կը գտնուի նաև ֆոնդան և ուրիշ տեսակ շաքարներու նոթ մթերք մը։ Գաւառներէ եղած յանձնարարութիւնք փութով կը կատարուին։ Գիները շատ աժան են։ 90—106

Տէր և Տնօրէն
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱԼՅՍԷՐԵԱՆ

)(31)(

ԹԵՐԹՕՆ «ՄԱՆԶՈՒՄԻԻ ԷՖԵՔԵԱՐ»Ի

ՔԱՍԻՄ

ԺԱՌԱՆԳՈՐԴԸ

ԱԼԻՊ ՏՈՀՄԱՆՑԻՆ ԿԵԱՆԱՔԻ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

Լ.

Դասախարակուհին, ինքն շատ հասակիր էր Վահէի, առաջին տեսութենէն իսկ լաւ տպաւորութիւն ստացեր էր անոր մարդամօտ ընթացքէն և քաղաքավար ձեւերէն։ Առանց պատճառը գիտնալու, հաճոյք կ'զգար տեսնելով որ Ասրինէ ալ իրեն պէս կը գնահատէր ժողովուրդի այս հանճար զաւկին առաւելութիւնները։

Հիւրերուն մեկնումէն ետք, մայր ու տղայ մէկ երկու ժամի չափ խօսակցութեան նիւթ եղան դասախարակուհւոյն ու Ասրինէի մէջև, որդէն վարժ՝ զգացումներու անկեղծաբար արտայայտելու, առանց նկատումի, առանց սեթեւեթի, գովեստը կ'ընէր եւրիտասարդին, չատ մը հարուստ երիտասարդներէ դերադասելով զայն։

Մանկամարդ աղջկան այս արտակարգ գունատումը սակայն, պարզ երախտագիտութեան մը տրդիւնք էր, թէ սիրոյ սկզբնաւորութիւն մը կար անոր մէջ։ Այս պարագան հանկնալ անհրաժեշտ էր պարիզեա կնոջ համար որ հոգին պէս կը գուրգուրար աշակերտուհիին վրայ և կ'զգուշանար այս թարմ հասակին մէջ կանխահաս կամ անյարմար սէր մը մտուցանելէ անոր կոյս սրտին մէջ։

—Վերջապէ՞ս ինչ որ ալ ըլլայ, ըսաւ, դերձակուհիի մը զաւակ է և իր այս դիրքէն բարձրանալու համար երկար ճիգերու, տառապանքի, տարիներու կը կարօտի։ Մեր միջավայրը յայտնի է, ոեւէ մէկը գնահատելու համար ամէնէն առաջ կը հարցուցնեն թէ, հարուստ է, օրտի դրամ ունի, և երկրորդ թէ մը ընտանիքին կը պատկանի։

—Ուրիշ բան չէ՞ն հարցներ, կրթութիւն, դաստիարակութիւն, բարոյական, ատոնք արժէք չունին։

—Մեր ընտանիքները չի ճանչցողի պէս կը խօսիք.

—Բայց ձեր կարծածէն չափ ալ անոնցմէ չեմ կարծեր ես անձնական արժանիքին դերը. իրաւ դրամը ամէն տեղ և ամէն պարագայի մէջ իր աւագ կարեւորութիւնն ունի, սակայն կատարելութիւնն ալ ոչ նուազ կը փնտռուի ոեւէ անձի վրայ։

—Հիմա ինչ կը կարծէր, Վահէն կրնայ մրցիլ իրեն հասակակից քրիտասարդի մը հետ որ հարուստ ըլլայ և ծանօթ ընտանիքի մը պատկանի։ Այս օրուան դէպքը բացառութիւն, տղան ձեր մէկ թանկագին աւանդը և տասը հազար ֆրանքը դուք ձեզ վերադարձուցեր է. բնականաբար պիտի յարգէիք առանց նկատողութեան առնելու թէ ո՞վ էր ձեզի այս ծառայութիւնը մատուցանողը. բայց ես այնպէս կը կարծեմ որ, նոյն իսկ դուք, ուրիշ պարագայի մէջ տարբեր կերպով պիտի վարուէիք։

Եթէ ուրիշ ատեն, առանց այս միջադէպին, Վահէ և հարուստ բայց ապարժէք երիտասարդ մը ներկայանար ձեր սրտին, կը կարծէ՞ք որ Վահէի նախապատուութիւնն տայիք անոր հարմար որ լաւ դաստիարակած էր, հաստատ բարոյականի տէր էր, բազմակողմանի հմտութիւն ունէր. իմ մասիս ես չեմ կարծեր։

—Խնդիրը կը տարբերի, յարեց Ասրինէ, երբ անծանօթ մէն է ներկայացողը, սակայն իր արժանիքովն ու տաղանդովը ճանչցուած ոեւէ երիտասարդ, չեմ յուսար որ նուազ յարգանք գտնէ մեր սրտին մէջ, քան այն միւսը որ հարստութիւն ունի առանց արժանիքի։ Ցիղիքական, նիւթական կեանքէն զատ, բարոյական, հոգեկան կեանք մէն ալ կայ զոր ապրիլ կարենալու համար դրամէ հարստութենէ բարձր արժանիք մը կրելու է մարդ։

Ասրինէի և դասախարակուհւոյն միջև փոխանակուած այս տեսութիւններ ըստ բաւականին կը բացատրէին գեղանի աղջկան ըմբռնումները երիտասարդաց նկատմամբ, որոնց և ոչ մէկուն վրայ ցարդ խորհած էր միլիոնատէրի այս միամօր զաւակը։

—Դասախարակուհին չերկարեց այլեւս, աղջկան միտքը ուրիշ կողմ կեդրոնելու դիտումով փոխեց խօսակցութեան ընթացքը և քիչ յետոյ ինքը բաղէ մաղթելով, քաշուեցաւ ննջասենեակը որ հաղորդակցութեան մէջ էր Ասրինէի սենեակին հետ։

Դեռափթիթ աղջիկը մինչեւ հիմա անտարբեր աչքով միայն նայած էր իր, կամ հարստութեանը շուրջ յաճոյ անթիւ անհամար, երիտասարդներուն վրայ։ Խրոխտ, վէս, այլամերժ ընթացք մը բռնած էր ամենուն ալ հանդէպ, առանց նախապատուութիւն տալու մէկին կամ միւսին։ Տագրեան՝ վատահ իր աղջկան ծծած անարատ կաթին։ մաքուր բարոյականին և ուղիղ դաստիարակութեան, ո՛չ իսկ փորձած էր խոտութիւն, կամ արգելք բանեցնել անոր վրայ, մտքէն իսկ չէր անցներ սահմանափակել Ասրինէի յարաբերութեանց սահմանը. այնչափ հաւատք ունէր անոր դատողութեան ու խելքի մասին, այսու ամենայնիւ ծնողական անհրաժեշտ պարտականութեանց մէջ ալ չէր թերացած, զաւկին ամենափոքրիկ շարժումն իսկ չի հեռացնելով աչքէ։

Վահէի հետ տեսակցելէ ի վեր սակայն փոխուած կ'երեւէր խրոխտ վէս աղջիկը, որ ծայր ատիճանի ներողամտութեամբ կը դիտէր երիտասարդ նոր կարիշն առանց նկատողութեան առնելու անոր խոնարհ ծագումն ու հարեստ ընտանիքը։ Տարբեր պարագայի տակ պիտի չի զլխէր անուն իսկ բերան առնել այդ կարգի երիտասարդի մը որուն փորձը առաւ արդէն չոգենաւին մէջ, անոր տեղը գրաւելով հանդերձ բնաւ կարեւորութիւն իսկ չի տալով Վահէի։

Ասրինէի այսփոփոխութիւնը հոգեկան անձկութեան ենթարկած էր դասախարակուհին որ անկողնին մէջ կը տառապէր չարունակ, աչակերտուհիին կացութեան խորհելով։ Արդեօք բան մը զգացնէ՞ ծնողացը, արդեօք դիտողութիւն մը ընէ՞ր, արդեօք ըսէ՞ր թէ, սխալ ուղղութեան կը հետեւէր։ Բայց ինչ կար որ ինչ ըսէր, տեսութիւններէ, գաղափարներէ, կարծիքներէ ուրիշ բան չէր փոխանակուած իրենց մէջև, հետեւաբար անհարիւ խրատական մը աղջկան կոյս մտքին մէջ Վահէի նը կատմամբ սէր արթնցնելէ և Ասրինէի զգացումներն արթնցնելէ ուրիշ բանի պիտի չի ծառայէր։

Այս նկատողութիւններով ու խոհերով քնացաւ դասախարակուհին, մերթ ընդ մերթ ունկնդրելով Ասրինէի մանճակալին կերտուումները որոնք առաջ կուգային աղջկան ննջասենեակն և անկողնին մէջ աջ ու ձախ դառնալներէն։

Իսկ Ծերունեաններ երբ դուրս եկան Տագրեանները ապրանքէն.

—Տեսա՞ր, բաւ դերձակուհին, զէ՞չ եղաւ, հինգ հարիւր ոսկին քուկդ է կրկին, բայց աղէկ բրիր չառնելով, այնչափ հարուստ մարդ մը, մեր բեռին տակ չի մնար, հարկաւ աւելի մեծ փոխարինութիւն մը պիտի ընէ։

(Շարունակելի)